

Kontakten

Ericsson
LM

LM-ARNAS TIDNING

NR 1 1966

Kontakten

LM-arnas tidning

Ansvarig utgivare: Hugo Lindberg
Redaktör: Sigv. Eklund, tel. 2453
Redaktionssekr.: P-E Lénström,
tel. 2457

Redaktionskommitté:

Rolf Fischer, T/Krmk, tel. Tellus 396
Gertrud van der Laken, Vt 36, tel. HF 2736
Folke Zandin, Vas, tel. HF 2611
Einar Österlund, Vt 18, tel. HF 2718

Lokalredaktörer:

Malte Björklund BA, Hans Hansson, Erga,
E Wande, Gröndal, P E Carlsson Kabel-
verket, Älvsjö, G Falkman, Huddinge,
Alf Carlsson, Katrineholm, S Alfredsson,
Mölnådal, Ivar Rohdin, Söderhamn, G Ja-
cobsson, Visby, A Elmqvist, Örebro, G
Sveasson, Alpha, J Schein, DKB, C G
Löfgren, LMS, P O Nyhult, Rifa, S Hall-
stedt, Ermi, A Hofström, SIB, L Falk,
Ålingsås, L Eneroth, SRA,

Omslagsbilden:

Tjugondag Knut dansades som vanligt ju-
len ut vid en julgransplundring på HF för
LM-arnas barn. Så här glatt gick det till
när deltagarna fyrade av en raket som av-
slutning på kalaset. Mer om festen på sid
16.

Ur innehållet:

	Sida
Telekommunikationer via rymden . . .	3
Guld och brons till 146 LM-are . . .	4
Mängmiljonorder från Brasilien . . .	8
Textsättning med datamaskin . . .	9
Silver till »50-års» LM-veteraner . . .	12
20-årsjubileum hos LM-teatern . . .	13
Utställning i mars av »LM-konst» . . .	14
Julkrysset . . .	17
Portugal — semesterland och LM-marknad . . .	18

Tidningsbilaga medföljer del av upplagan.

Dags att söka stipendier

Telefonaktiebolaget L M Ericsson bil-
dade år 1946 för att hufvasta minnet av
sin grundare, Lars Magnus Ericsson, i
samband med 100-årsdagen av dennes
födelse den 5 maj 1846 en stiftelse för
utdelande av resestipendier. I samband
med bolagets 75-årsjubileum år 1951 till-
förde bolaget stiftelsen medel för att
möjliggöra utdelning även av andra sti-
pendier som kan främja svenskt telefon-
väsende.

Stiftelsen har till ändamål att främja
ungdoms utbildning dels genom att lä-
na ekonomiskt stöd i form av stipendier
för studieresor inom eller utom landet till
yngre manliga eller kvinnliga tjänstemän
eller arbetare som är anställda hos bola-
get eller dess svenska dotterbolag, dels
genom att för väl meriterad manlig eller
kvinnlig personal hos bolaget eller dess
svenska dotterbolag eller hos Televerket
möjliggöra sådan fördjupad, speciell ut-
bildning eller förkovran, som kan för-
väntas befrämja vederbörandes insatser
för eller inom svenskt telefonväsende.

Till styrelsen för Telefonaktiebolaget
L M Ericssons stiftelse för utdelande av
resestipendier och andra bidrag för ut-
bildning ställd skriftlig ansökan beträf-
fande 1966 års stipendier skall vara sty-
relsen tillhanda senast den 31 mars 1966
under postadress Stockholm 32. I ansö-

tjänstebeteckningen FpC anställt ingen-
jör Jack Wäneland, tidigare anställd vid
SER.

– Ingenjör Hjalmar Norén tillträdde
den 1 januari 1966 befattningen som as-
sistent till X/YC och fick då tjänstebete-
eckningen X/YA. I samband därmed
sammanslogs sektion X/Yb (beskriv-
ningsbevakning, stationshandböcker
m. m.) med grupp X/Yxr (sales promo-
tion m. m.) till en ny sektion X/Yr. Till
chef för den nya sektionen har utnämnts
J Jahn, som därmed fått tjänstebeteck-
ningen X/YrC.

Sektion X/Yr består av tre grupper:
X/Yra (sales promotion allm.), X/Yrk
(främmande teknik) och X/Yrb (beskriv-
ningar, stationshandböcker). Till grupp-
chef för X/Yra har utnämnts ingenjör
P Bird, X/YraC, och till gruppchef för
X/Yrk ingenjör B Tranhammar,
X/YrkC. Posten som X/YrbC är tills-
dare vakant.

Undervisningsgruppen X/Yxu sköter
från 1 januari 1966 även utbildningen av
nyanställda i LME-kännedom, beord-
ringsrutiner, offert- och projekteringsar-
bete, jämte information om våra system
och dimensioneringsmetoder. I samband
därmed övergick gruppen till sektion
X/Yu med ingenjör G Lillsund som
chef, X/YuC.

kan skall angivas sökandens ålder, an-
ställningstid, arbetsställe, huvudsaklig
sysselsättning, det belopp ansökan omfat-
tar, de studier sökanden avser att bedriva
med hjälp av stipendiet, tid och plats här-
för samt i övrigt vad sökanden vill an-
föra som stöd för sin ansökan.

Stipendiat som företagit studieresa är
skyldig att inom tre månader efter sin
hemkomst från densamma till stiftelsens
styrelse avlämna skriftlig rapport angä-
ende resan och de rön som därunder
gjorts samt om styrelsen så önskar hålla
ett kortare föredrag därom. Stipendiat
som erhållit stipendium för annat ändamål
skall inom tre månader efter avslut-
andet av den utbildning eller förkovran
som avsetts med stipendiet eller då sty-
relsen så begär avlämna skriftlig redo-
görelse för stipendiets användning.

Telefonaktiebolaget L M Ericssons
stiftelse för främjande av elektroteknisk
forskning utdelar stipendier åt civilingen-
jörer och studerande vid Kungl. Tekniska
Högskolan, Chalmers Tekniska Högskola
och Lunds Tekniska Högskola, som ge-
nom fortsatta studier inom eller utom
landet önskar utbilda sig till forskare el-
ler bedriva vetenskaplig forskning på de
områden av elektrotekniken som är av
särskilt intresse för den av L M Ericsson
utövade verksamheten.

Skriftliga ansökningar beträffande
1966 års stipendier skall vara stiftelsens
styrelse tillhanda senast den 15 mars
1966 under adress Stockholm 32. I an-
sökan skall anges det önskade stipendie-
beloppet, ämnesområdet, tiden och plat-
sen för studierna eller forskningsarbetet
samt sökandens meriter.

NYA PATENT

i koncernen under tiden 27 augusti 1965
–5 januari 1966 (förteckningen anger
uppfinnarens namn och tjänsteställe,
uppfinnings titel och patentnummer).

*Sjöstrand E B, HF/X/She, Färjh A F,
HF/X/KelC* – Kopplingsanordning för
att åstadkomma samtalsförbindelse
mellan abonnenter, vilka är anslutna
till samma linje – 203.039.

Lundkvist, K A, HF/Up – Debitering av
telefonsamtal – 203.324.

*Mogestad F T, X/Abf, Jörgensen A O,
LMS/TD, Thysk, R N A, X/AbC* – Sätt
att fästa en isolerad tråd på en lödtabb
och anordning för utförande av sättet
– 203.330.

Forts. på sid. 20

Organisationsändring

– Chefen för Militärelektronikdivisio-
nen, direktör Hans Sund, MIC, har från
1 januari 1966 övertagit jämväl platschef-
ansvar och befogenhet i Mölnådal. I sam-
band därmed har tjänsteställebeteckning-
en MÖC utgått. Överingenjör Thorsten
Langes tjänsteställebeteckning är nu
MI/VC.

– Efter uppnådd pensionsålder läm-
nade DhuC civilingenjör Curt Stockman
den 31 januari 1966 sin befattning som
chef för Studieverksamheten. Till hans
efterträdare har utsetts fil. lic. Göte
Hanson.

– Försäljningen av Rifa-produkter har
särskilt under senare år visat en markant
stegring. Rifa har därför förstärkt sin
säljsida och som säljchef för Norden med

Telekommunikationer via rymden

Teknologie doktor Christian Jacobæus, vice verkställande direktör och teknisk chef vid Telefonaktiebolaget L M Ericsson, har i tidskriften Era, organ för Föreningen för Elektricitetens Rationella Användning, medverkat med en artikel om telekommunikationer i rymdsammanhang. De framförda synpunkterna är av så allmänt intresse att vi här återger artikeln med belysning tillstånd.

Vid all rymdforskning både med satelliter och raketerna spelar telekommunikationen en stor roll. Rymdvehiclen av vilket slag den än är meddelar sina iakttagelser till jorden med telekommunikationens hjälp och mottar också order från jorden på detta sätt. Ett stort antal frekvensband har avdelats för rymdforskning, meteorologi, telekommunikationer och vissa speciella ändamål av en extra rymdradiokonferens i Genève 1963.

Också när det gäller satelliter där det ingår moment av exploatering som vädersatelliter ingår överföring av observationsresultat till jorden med telekommunikation. När man talar om telekommunikationer i rymdsammanhang är det emellertid klart att telesatelliterna står i förgrunden för intresset. De olika system av telesatelliter som är aktuella är:

Medelhöjdssatelliter 9 000–20 000 km. 1. Satelliter slumpvist placerade i olika banor (ATT-RCA). 2. Satelliter med fixerade positioner i bestämda banor (ITT).

Höghöjdssatelliter 36 000 km. 3. Satelliter i slumpvis valda banor. 4. Stationära satelliter, Syncom II (Early Bird, Hughes Aircraft).

Ur teknisk synpunkt är satellittyp 1 den enklaste, då den inte behöver ha några korrigeringsmedel för att möjliggöra en viss banhållning. För ett system med dygnet-runt-trafik fordras 18–24 satelliter. Satellittyp 2 innehåller däremot tillsatsutrustningar för att satelliten skall hålla positionen i banan. Man reder sig med 12 satelliter. Båda dessa typer fordrar relativt komplicerade och dyrbara markstationer med dubbla trackingantennor för följning och anordningar för överkoppling av förbindelser när en satellit går under horisonten. Satellittyp 3 har diskuterats för militära kommunikationssystem.

Satellittyp 4 står väl närmast i centrum för intresset. Man kan här med tre satelliter i ekvatorialplanet med 120° avstånd mellan satelliterna täcka hela jorden med undantag av polarkalotterna. Markstationerna blir här relativt billiga eftersom man kan ha stationära antenner. Satellit-

terna kompliceras något av att man måste ha anordningar med jetstrålar som håller dem på plats, men man anser inte denna komplikation allvarlig. De synkrona satelliterna lider emellertid av en annan svaghet nämligen transmissionstiden. Denna utgör för sträckan markstation-satellit-markstation 0,3 s och för en tur och returresa 0,6 s. Detta innebär att man får vänta något på ett svar och vidare att när man faller kontrahenten i talet detta kan bli något onaturligt. Man måste vidare ha ekospärrar som hindrar ekon av det egna talet att verka störande. Sådana ekon uppstår genom reflektion i mottagarändan. Man har gjort en hel del experiment med konstgjorda tidsfördröjningar av jämförbar storleksordning på vanliga telefonsamtal och funnit att försökspersonerna reagerat förvånansvärt litet. Den nu uppsända satelliten Early Bird skall bland annat användas för att få full klarhet i frågan. Man kan väl säga att inställningen på många håll just nu är mycket klart för synkronsatelliterna. Enligt inofficiella uppgifter om telefonkvaliteten hos Early Bird har förbindelserna ifråga om transmissionskvalitet och störningsnivå varit utmärkt. Transmissionsfördröjningen var ej besvärande för de samtalande.

Förbindelserna över satelliten beräknas föras från mark till satellit på 6 000 MHz och från satellit till mark på 4 000 MHz. Man använder frekvensmodulation åtminstone i ena riktningen. Den svåraste delen, tekniskt sett, är givetvis sträckan satellit-mark beroende på de begränsade effekt- och vikt-möjligheterna i satelliten. Varje satellit innehåller två sändare och två mottagare. Sändareffekten är 2×4 W. Man räknar med 1 200 dubbelriktade kanaler för stationära satelliter och 300 för medelhöjdssatelliterna i random orbits. Early Bird får 240 kanaler men man tror sig kunna fördubbla detta i existerande utrustning på grund av de vida marginaler som finns.

Satelliter eller kablar

Telesatelliterna utgör ett alternativ att

ordna förbindelser för tele över världshavet. Det andra är det traditionella, kablar. Hur ställer sig en jämförelse? Låt oss börja med kvalitet och faciliteter.

Man kan nog säga att kvaliteten är ungefär jämställd, med ett visst försteg för kablarna beroende på kortare löptid och mindre känslighet för yttre störningar. Satelliterna medger emellertid överföring av TV. De kablar som planeras för 720 kanaler kan kanske till nöds göra detta. TV-överföringen är en något överskattad förmåga. Tidsskillnaden mellan kontinenterna gör den bara undantagsvis till en önskvärd möjlighet. Dessutom föreligger en tydlig skillnad i utföringen av amerikanska och europeiska TV-program. Ifråga om känslighet för fientliga aktioner har båda sina svaga punkter, kablarna däri att de kan fiskas upp och kapas, och satelliterna i att de kan störas radiomässigt. För satelliterna tillkommer dessutom en teoretisk möjlighet att man skulle kunna skicka falska manöversignaler så att satelliten lämnar sin position eller urladdar sina batterier. Allt som allt ger väl denna jämförelse inget försteg för någotdera alternativet.

Driftsäkerheten har visat sig mycket god hos kablarna. Den kan väntas bli ännu bättre med transistoriserade förstärkare. När det gäller satelliter vet man ännu ingenting med säkerhet. Comsat räknar med 15–18 månaders livslängd för närvarande, men man tror att man om några år kan hoppas på en medellivslängd på fem år. För »The Basic System», som beräknas vara i drift 1967, räknar RCA/Bell med tio års livslängd och Hughes med fem års livslängd. Om en satellit »slocknar» kan man emellertid relativt lätt skjuta upp en reservsatellit. Vid ett kablakel kan man – troligen med ett betydligt större besvär och med längre tidsutdräkt – få upp kabeln och ersätta den felaktiga biten.

Som en fördel hos satellitsystemen har anförts den s. k. multiple access-möjligheten. Härmed menas att man skulle kunna använda en satellit som en kopplings-

Forts. på sid. 19

Fru Margaretha Anderberg medaljerar fröken Ellen Johansson, som har längst anställningstiden av de kvinnliga medaljörerna.

Fru Patricia Lundvall fäster medaljen på direktör Nils Kallerman, som under middagen framförde medaljörernas tack.

Guld och brons till 146 LM-are

1965 års guldmedaljfest i början av december hölls som vanligt i Stockholms Stadshus. Borttåt 350 medaljörer och inbjudna hade samlats i Blå Hallen, när ledamoten i L M Ericssons styrelse, amiral Erik Anderberg, verkställande direktör Björn Lundvall och vice verkställande direktör Malte Patricks satte fart på medaljregnet med benäget bistånd av fruarna Margaretha Anderberg och Patricia Lundvall. Den här gången var det 85 veteraner som ropades fram för att få medalj och penningratifikation och med dessa – 1965 års medaljutdelning var den tjuogoandra i ordningen – har nu inalles 1 099 LM-are belönats med den gyllene penng.

Efter medaljutdelningen följde middag i Gyllene Salen. Amiral Erik Anderberg

höll därvid hyllningstalet till medaljörerna, vars tack framfördes av direktör Nils Kallerman. Efter middagen framträdde LME:s Lucia Ulla Löndqvist med tärnor. Under middagen spelade LM-orkestern under ledning av Eric Malmberg och bestod senare under kvällen dansmusiken. En speciell hyllningsvisa var varje medaljör blev föremål för viss uppmärksamhet bidrog till den gemytliga stämningen.

Amiral Erik Anderberg inledde sitt hyllningstal till medaljörerna med att påminna sig ett yttrande av en av sin ungdoms lärare: Kom ihåg att värdet av en elektrisk mätning beror nästan enbart på den som gjort den. Det är människan och hennes insatser som är det betydelsefulla, likaväl vid elektriska mätningar

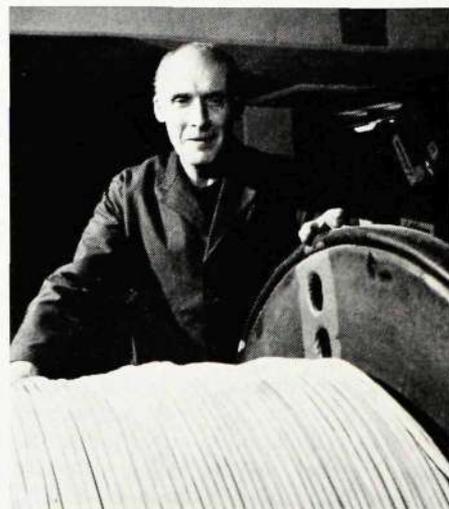
som vid arbete av alla olika slag vid vårt företag. Talaren påminde i sammanhanget att om verbet telefonera fanns belagt i svenska språket först sedan 1877, alltså ett år efter det Lars Magnus Ericsson grundat sitt företag, även om ordet telefon hade förekommit sedan 1873.

– Jag tycker inte mycket om fotbollsreferat, fortsatte amiral Anderberg. Inte av andra skäl än att de enligt min uppfattning ofta ger en felaktig bild av spelarnas insatser. Man får veta vem som gjort målen men inte alltid vem som gjort passningarna. Ett rättvist bedömande av insatserna kommer ofta fram först vid det så kallade eftersnacket. I den långa match eller serie som man kan likna ett företags verksamhet vid har vi här i kväll hos LME kommit fram till ett så-

Tre medaljerade utlandssvenskar. Från vänster direktör Ragnar Stålemark, TEC, New York, direktör Sven Englund, CEE, Madrid, och direktör Siegfried Waltenburg, CEA, Buenos Aires.

Gösta Sundblad, Kabelverket, Älvsjö, med längst anställningstiden av guldmedaljörerna — drygt 43 år — i sin rätta arbetsmiljö.

Oskiljaktiga tvillingarna Simon och Ruben Berglund — eller är det kanske tvärt om — firade dagen med att bryta arm. Vem som vann? Det blev oavgjort förstas.

fram oss i första linjen, starka och konsoliderade med säkrast möjliga bas för kommande generationer.

En annan ofta förbisedd konsekvens av Kreuger-kraschen var att en betydande aktiepost föll i utländska händer, ja, rent av i händerna på våra egna konkurrenter. För mig som haft tillfälle att se något av följderna härav på nära håll framstår det som ett under att företagsledningen ändå kunde ge skutan en egen kurs. Ännu märkligare är det att ledningen efter många års kamp lyckades frigöra bolaget från det främmande beroendet och åter göra det helsvenskt. Det finns all anledning att vara tacksam för detta.

I sammanhanget skall vi inte glömma bort våra svenska medarbetare utomlands och deras betydelsefulla insatser. Exporten är en vital del av vår verksamhet och vi sänder våra kamrater i utlandet en uppskattande tanke.

Det hette på sin tid att det var fint att vara anställd på LME. Mycket av den känslan finns ännu kvar och vi guldmedaljörer kan med rätta känna oss stolta över att vara gyllene länkar i den kärntrupp, den bas, på vilken företaget kan bygga och forma den generation som skall ta över efter oss.»

Längsta anställningstiden av 1965 års guldmän har herr Gösta Sundblad på Kabelverket i Älvsjö. Han är 57 år gammal och började redan vid knappt 14 års ålder på Kabelverket, alltså för drygt 43 år sedan. Hela sin anställningstid har han arbetat på flätavdelningen med de flesta förekommande göromål tills han

dant eftersnack. Och då bör vi också hylla våra medaljörer, alla dem som så länge varit med och gjort de där fina passningarna som lett till mål och till att LM-laget har blivit segerrikt.

Medaljörernas tack framfördes av direktör Nils Kallerman som bland annat sade följande:

»Jag har en känsla av att vi alla vill sträcka vårt tack till bolaget längre än till det påtagligt materiella, medaljen, premien och en i och för sig storartad fest. För oss medaljörer är denna dag fastmer något av en minnas fest. Den erinrar oss handgripligt om att vi ägnat praktiskt taget hela vårt aktiva liv åt ett enda företag, L M Ericsson.

Vi har väl alla mött problem av olika slag. Men var i livet skulle vi undgått det. När vi i dag bläddrar i minnas bok stannar vi i stället bara vid bilder av ständigt framåtskridande, rader av goda arbetskamrater, vänner för livet, stunder av glädje, samhörighet och den personliga tillfredsställelse som bara ett arbete i rätt miljö kan skänka en människa.

Gamle Lars Magnus och hans medhjälpare var föregångsmän när det gällde att skapa trivsel, ömsesidigt förtroende och samhörighet. Den andan finns än i rikt mått och det är bara företagets alltmer tilltagande storlek som i och för sig kan utgöra ett allvarligt hot mot dess existens. Men bakom detta ligger något mer än den individuella insatsen. Trivsel på en arbetsplats bygger på en grund-

förutsättning, trygghet. Tryggheten är ett ofta förekommande ord i dagens debatt. Men den nya generationen är så ung till ålder och erfarenhet att den inte har någon egen minnesbild av att livet varit annorlunda. Men vi äldre vet bättre. Tryggheten finns ej på papper. Den måste finnas och sökas i företaget självt. De sammanlagda personella, finansiella och tekniska resurserna ger företaget egen livskraft. Vi minns svårigheterna att få jobb på 20-talet, arbetslösheten på 30-talet, arbetsnedläggelsen på 40-talet. Och vem av oss minns inte Kreuger-kraschen.

Ja, vi har i sanning att vara tacksamma mot dem som klarade oss ur den krisen, som byggde upp oss igen och förde

Disponent Uno Erling, Söderhamn, kontrollerar att verkmästare Gideon Södermans medalj har den rätta glansen.

Fru Irma Svensson på HF:s sjukavdelning får sin bronsplakett beundrad av för-
troendeläkaren, dr Nils Masreliez, och i bakre raden från vänster, Els-Margret
Billeström, Greta Bergstrand, Rosa Johansson, Marianne Friberg, Olga Argen-
nius och Edith Klötzing.

VD Björn Lundvall överlämnar bronsplaketten till fru Jane Gullew på Kabel-
verket i Älvsjö. I bakgrunden från vänster fru Gunvor Persson, fru Ingegerd
Eriksson och fru Linnea Apelqvist.

för några månader sedan flyttade över
till färdigvarulagret.

Av de kvinnliga medaljörerna har frö-
ken Ellen Johansson vid huvudfabriken
den längsta anställningstiden. Hon har
arbetat vid L M Ericsson i drygt 40 år.
Hon började vid gamla LM-verkstaden
på Thulegatan, där hon till en början sys-
slade med förbindning av telefonsnören.
Senare blev hon skrivbiträde i 14 år och
flyttade via provrummet, planeringen
och laboratoriet till avdelningen för tek-
nisk dokumentation, där hon de senaste
fjorton åren varit gruppef för doku-
mentöversikter till utlandet.

Guldmedaljörerna

Anders Ahlberg, X/ZxC, Britta Al-
bihn,Dfe, Halvar Andersson, X/I, Harry
Andersson, SRA, Magda Andersson,
BA, Essie Beckman, ABA, Ernst Berg-
holm, Dfk, Ruben Berglund, Vp, Simon
Berglund, Vp, Tage Bergström, Vt 15,
Anna Bissmark, Vt 19, Martin Bjelksjö,
VbvC, Gösta Blomgren, HU, Gösta Bren-
ning, GVfv, Algot Börjesson, SIB, Mary
Eklund, G/Abp, Olof Eneroth, X/I,
Sven Englund, Madrid, Arthur Eriksson,
Vt 363, Eric Eriesson, ABA, Rolf Eriks-
son, X/Abs, Ture Fasth, Vt 15, Herbert
Fredborg, Dhu/F, Ragnar Goding, Vt
17, Thure Gummesson, SRA, Georg
Gustafsson, Dr, Alexander de Gysser,
SRA, Karl Hasselbom, Vt 17, Sune Has-

selbohm, NtmC, Sven Henriksson, ABA,
Yngve Hofdell, KV, Albin Hultberg,
X/I, Margareta Hultin, Vbv, Karl Hur-
tig, LMS, Helge Härlin, Vt 19, Gustaf
Jevsjö, ABA, Ellen Johansson, X/Brs,
Karl Johansson, KV, Gösta Jungendahl,
SRA, Nils Kallerman, DF/K, Allan
Karlsson, SRA, Georg Carlsson, Iv, Os-
car Karlsson, G/Kgp, Ragnar Carlsson,
LMS, Olof Kjell, Iv, Sven Larsson, Vt
31, Eric Ledin, X/ZC, Svante Lind, ABA,
Roland Lindberg, ABA, Gunnar Lind-
blom, SIB, Gustav Lindwall, SRA, Ast-
rid Ljung, ABA, Emil Lundevall, Vt 36,
Maria Lundgren, Vt 39, Nickolaus
Mård, LMS, Harry Niklasson, SRA, Nils
Nilsson, Beyrouth, Ragnar Nilsson, SRA,

Per Norberg, Vt 19, Carl Nordh, ABA,
Ruth Nordström, ABA, Edvard Nyberg,
X/I, Axel Olsson, SRA, Knut Persson,
KV, Folke Ranemark, Buenos Aires,
Nils Robertsson, KV, Greta Ryvik, Vt
36, Sixten Rössel, ABA, Otto Siewert,
G/XF, Ragnar Stålemark, New York,
Gösta Sundblad, KV, Ragnar Sunesson,
DhrA, Jean Svanblom, SRA, Roland
Svanström, T/Krba, Signe Svensson, Vt
25, Gustav Söderberg, VedC, Gideon Sö-
derman, SÖ, Siri Thörn, TVpv, Märta
Wahlbom, Vp, Siegfried Waltenburg,
Buenos Aires, Erik Warell, Vt 27, Carl
Winnerblad, TV, Anders Wistrand, FSC,
Olof Wredberg, Vt 31, Georg Åhlund,
Nr.

Bronsplakettutdelning på avdelning HF/X/I. Från
vänster direktörerna Nils Svensson, Malte Patrick's,
Björn Lundvall, Fred Sundkvist, överingenjör K G
Hansson samt plaketörerna montör Elis Andersson,
förman Tyko Boman, förman Torsten Bystedt och
montör Oskar Wallin.

61 bronsplakettörer

Ett par veckor senare var det dags för den sedvanliga bronsplakettutdelningen till anställda vid L M Ericssons huvudfabrik, filialer och dotterföretag med 25 års tjänst inom LME-koncernen. Sammanlagt 61 plaketter och penninggratifikationer utdelades och sedan 1941 har nu totalt 2 184 »25-åringar» belönats. Jämfört med de närmast föregående åren var antalet plakettörer ovanligt litet, vilket naturligtvis beror på att för 25 år sedan hade vi krigsåret 1940 och då var antalet nyanställningar förhållandevis litet.

Belöningarna överlämnades på traditionellt sätt av verkställande direktör Björn Lundvall med assistans av personalchefen direktör Nils Svensson vid en rundvandring genom kontors- och verkstadslokalerna och med en trumpetande härold i spetsen för uppvaktningsdelegationen.

Efter plakettutdelningen följde gemensam middag, varvid »25-åringarna» ytterligare harangerades av VD Björn Lundvall. Plakettörernas tack framfördes av förman Ture Österberg, Kabelverket.

Bronsplakettörerna

Rune Alvenberg, Vt 15, Elis Andersson, X/I, Sven Andersson, BA/Vk, Eva Ardsjö, SER, Heinrich Atlas, Vp, Åke Attevall, Venezuela, Elsa Benevall, SER, Britta Bergqvist, HU/Vp, Tyko Boman, X/Iss, Sven Boquist, Vbt, Tore Borgström, SER, Torsten Bystedt, X/Iss, Rune Carbéus, Ume, Eric Carnell, Canada, Denis Demert, Vt 60, Osborne Enocks-son, Vt 60, Bror Finell, Khk, Jane Gullew, KV, Rune Gustafsson, Vt 15, Åke Gustafsson, Vt 36, Folke Hallberg, LMS, Bertil Hammarfalk, X/Isg, Gösta Hanses, Egypten, Anna Hansson, Vt 32, Gustav Hansson, Vt 01, Gunnar Hellmalm, RIF, Arthur Hellström, Vek, Olle Hjortsten, LMS, Johan Huss, Vt 07, Åke Jonasson, LMS, Gunnar Jonsson, Vt 15, Lennart Jönsson, LMS, Milda Karlsson, TV, Olof Karlzén, GV, Arne Korinder, GV, Sven Källgren, Vt 03, Erik Lans, KV, Josef Licznarski, Dfe, Carl Lindblom, Ump, Rune Lindeborg, LMS, Karin Linder, SER, Otto Linder, HU, Lennart Lindström, BA/Vk, Eilert Lund, SER, Holger Lundin, Nau, Nils Lundström, ABA, Edvin Mossfeldt, B, Hans Persson, DKB, Edvin Pettersson, KV, Ernst Pettersson, LMS, Börje Rosell, X/Zbp, Nils Runström, Vp, Hjalmar Salmert, Colombia, Torsten Sjölander, T/Ffu, Torsten Snitt, DKB, Karl Sone, Vt 11, Erik Stagesfors, Vt 11, Irma Svensson, Ps, Oskar Wahlin, X/I, Inge Wilhelmsson, X/Br, Ture Österberg, KV.

Guldfest på SKV

Måndagen den 20 december 1965 utdelades Sieverts Kabelverks förtjänsttecken till elva anställda. De manliga veteranerna erhöll medalj i guld och de kvinnliga ett armband med vidhängande miniatyr av medaljen.

Medaljutdelningen inleddes med ett anförande till årets medaljörer av direktör A Westling, varefter direktör och fru Westling samt direktör N Nymanson utdelade medaljer och plånbok med inläggande gratifikation. Omedelbart efter utdelningen följde gemensam middag i tjänstemannamässen, i vilken bland andra deltog direktör och fru B Lundvall och direktör Hugo Lindberg samt tidigare års medaljörer. När direktör Westling hälsade gästerna välkomna till bords kunde han se ut över en stor skara Sievert-veteraner. Vid desserten följde direktör Nymanssons traditionella och versifierade

tal med en blandning av skämt och allvar till de nya »guldklubsmedlemmarna». Medaljörernas tack framfördes av ingenjör Ove Bull. Sedan direktör Lundvall tackat för maten och uttalat sin glädje över den goda anda och samhörighet som alltid varit rådande vid Sieverts Kabelverk var det dags att bryta borden.

Vid kaffet bjöds de närvarande på en trevlig och underhållande julkabare av kabelverkets egna förmågor och efter ytterligare en stunds angenäm samvaro var det dags för uppbrott från 1965 års trivsamma medaljfest.

Medaljörerna:

Ingenjör Ove Bull, fru Aina Carlsson, fru Brita Engelhardt, hr Hakon Ericsson, hr Herbert Grönigsson, ingenjör Olov Löttiger, ingenjör Erik Malm, fru Ellen Rosster, hr Simon Römert, hr Georg Södergren och hr Johnny Willberg.

Gd Håkan Sterky avtackad

I samband med att generaldirektör Håkan Sterky avgick som chef för svenska Televerket vid årsskiftet och efterträddes av överdirektören och souschefen Bertil Bjurel blev han föremål för många uppvaktningar vid en avskedsmottagning i slutet av december. Ett trettiotal representanter från en rad företag samt telestyrelsens direktion, televerkets centrala företagsnämnd och tjänstemän vid televerket deltog i ceremonien.

Stort intresse tilldrog sig L M Ericssons uppvaktning, då styrelseordföranden i LME, tekn. dr Marcus Wallenberg, överlämnade 25 000 kronor till den

stipendiefond för fritidsstipendier bland televerkets personal som generaldirektör Sterky instiftat. Av telestyrelsen fick hr Sterky bland annat motta en transistorradio som är märklig så till vida att den kan ta emot två program på samma våglängd. Dagen till ära hade televerket låtit ge ut en bok med återblick över de senaste 25 åren av televerkets verksamhet och till hr Sterky överlämnades nu ett lyxband.

På bilden ovan är det LME:s styrelseordförande dr Marcus Wallenberg och förre VD Sven T Åberg som överlämnar en present till generaldirektör Sterky.

Mångmiljonorder från Brasilien

L M Ericssons dotterföretag i Brasilien, Ericsson do Brasil, har erhållit en beställning på telefonutrustning för staden Sao Paulo av utomordentlig betydelse. Affären har slutförts efter hård konkurrens med amerikanska, engelska och tyska telefontillverkare och beloppet uppgår till drygt 100 miljoner kronor.

Kontraktet omfattar 13 helautomatiska telefonstationer av koordinatväljartyp för sammanlagt 85 500 linjer. Det har teknats med Companhia Telefônica Brasileira, Brasiliens största telefondriftsföretag, som har närmare en miljon abonnenter i de industriellt och kommersiellt viktigaste delarna av landet.

Projektet avser första etappen i en plan för utökning av telefonnätet i Sao Paulo, där behovet av ytterligare telefoner är utomordentligt stort. Huvuddelen av utrustningen kommer att tillverkas av L M Ericssons brasilienfabrik i Sao José dos Campos.

L M Ericsson har varit etablerat i Brasilien genom dotterbolag sedan 1934 och har haft fabrik där sedan 1955. Denna är ritad av den internationellt kände arkitekten Oscar Niemeyer, som bland annat skapat presidentpalats och offentliga byggnader i landets nya huvudstad Brasilia. L M Ericsson har i Brasilien levererat och erhållit order på automatstationer och annan telefonutrustning för 380 000 linjer i över 300 orter från Belém vid Amazonfloden i norr till Pelotas nära gränsen till Uruguay i söder.

Sao Paulo är under stark tillväxt och en av jordens snabbast växande städer. Den utgör Latinamerikas mest omfattande industricentrum och är med cirka 6 milj. invånare Sydamerikas största stad.

Från undertecknandet av Sao Paulo-kontraktet. Sittande från vänster direktör Geraldo Nóbrega, EDB direktör Ragnar Hellberg, EDB, direktör Carlos Reis Filho, Companhia Telefônica Brasileira, och sekreteraren för offentliga arbeten i Sao Paulo José Meiches.

32 ARF-centraler till El Salvador

År 1964 tecknades i El Salvador i Centralamerika kontrakt mellan L M Ericsson och den statliga telefonförvaltningen, Administración Nacional de Telecomunicaciones, utgörande en första etapp av utbyggandet av landets telefonväsende. Denna etapp innebar installation av 26 000 linjer med ARF-centraler fördelade på huvudstaden San Salvador samt städerna Santa Ana och San Miguel, samtliga nu under montage.

Den 10 december i fjol tecknades ett nytt kontrakt innebärande installation på landsbygden av ytterligare 32 ARF-centraler på sammanlagt 7 600 linjer. Då dessa kommer att anslutas till landets interurbannät för helautomatisk trafik

mellan de olika orterna över moderna radiolänkar, innebär kontraktet även leverans och utökning av ett antal ARM-stationer, varvid landet blir försett med ett telefonnät av modernaste slag. Kontraktssumman utgör cirka åtta och en halv miljoner kronor och finansieras av världsbanken.

I utlandstjänst

– Herr Pongrac Bacho har stationerats i Australien från och med den 28 november 1965.

– Ingenjör Bo Gustafsson är nyanställd inom bolaget och tjänstgör från och med den 24 november 1965 som fabrikschef vid IEQ i Argentina.

– Ingenjör Gustaf Juhlin har bytt stationeringsort och flyttat från Spanien till Mexico, där han tjänstgör som fabrikschef sedan den 18 oktober 1965.

– Ingenjör Magne Limevåg har återkommit från Thailand och tjänstgör sedan den 27 september 1965 på avdelning Nau.

– Herr Vello Sarva tjänstgör i Argentina som ekonom vid CAT sedan den 26 oktober 1965.

– Ingenjör Eivind Sionäs har återvänt från Liberia och tjänstgör sedan den 14 september på avdelning Na.

– Ingenjör Per Weisletten, T/Ffl, tjänstgör i Colombia som försäljningsingenjör sedan den 1 september 1965.

– Herr Sven Zetterlund har återkommit från Iran och tjänstgör på avdelning Dfu sedan den 20 september 1965.

Från undertecknandet av El Salvador-kontraktet. Från vänster dir. Margarito Gonzales Guerrero, LME, chefen för den statliga telefonförvaltningen i El Salvador överste Mario Guerrero, ingenjör Ragnar Ling, LME, och dir. Alvaro Gonzales Lara, LME.

Textsättning med datamaskin

Almqvist & Wiksells Boktryckeri AB, Uppsala, har hos L M Ericssons Driftkontroll AB beställt en datamaskin av typ ICT 1901 för leverans i februari 1967.

I utrustningen ingår bland annat ett ferritkärnminne om 8 192 ord (ett ord = 24 binära bitar plus paritetsbit), en kortläsare och en hålremläsare med arbetshastigheterna 900 kort respektive 1 000 tecken per sekund samt en radskrivare som presterar 1 350 alfanumeriska rader i minuten och ett kassettbandsystem.

Fakturering, försäljningsstatistik, avbetalningsrutiner, bokföring, löne- och kostnadsredovisning samt lagerredovisning m. m. i Almqvist & Wiksell-koncernens olika företag kommer att läggas över på datamaskinen. Denna kommer även att svara för den tekniska delen av informationen från A & W:s Litteraturtjänst, som är bokhandelsgruppens gemensamma dokumentationscentral för svenska forsknings- och industrilbibliotek, vetenskapliga institutioner och privata kunder.

Vidare kommer Almqvist & Wiksell att i samarbete med L M Ericsson och ICT söka utnyttja datamaskinen för dastyrd textsättning. Datamaskinen används därvid för redigering och avstävning samt framställning av en hålremsa för styrning av sättmaskiner. Man ämnar begagna sig av de system och program, som ICT utvecklat tillsammans med engelska tillverkare av sättmaskiner, men anpassa dessa för svenskt språkbruk.

Ny medlem i ICT-familjen

Den för ett år sedan av L M Ericssons Driftkontroll AB offentliggjorda datamaskinserien ICT 1900 och som presenterades i Kontakten nr 5/1964 har nu utökats med ICT 1901, den åttonde och minsta medlemmen i 1900-familjen.

ICT 1901 kan erhållas i olika kombinationer från cirka 100 000 kronor i årshyra. Snabbminnet har en s. k. minnescykeltid av 6 mikrosekunder och rymmer 4 096, 8 192 eller 16 384 ord vardera om 24 bitar plus paritetsbit. Tack vare hela 1900-seriens enhetliga uppbyggnad med bland annat standardiserade kopplingsorgan erhålls en utomordentlig utbyggbarhet och flexibilitet. En betydande del av den för serien tidigare tillgängliga perifera utrustningen – bland annat radskrivaren som presterar 1 350 färdigskrivna rader i minuten – kan även anslutas till ICT 1901. Dessutom har flera nya yttre enheter tillkommit, till exempel ett kassettbandsystem och en kombinerad kortläsare/stans.

Kassettbandsystemet är mycket prisbilligt och ger fyra bandstationsfunktioner i en enda enhet genom att varje bandstation innehåller fyra kassetter med var sitt läs-/skrivhuvud. Kassettbandsystemet är utrymmesbesparande och kräver praktiskt taget ingen luftkonditionering eller luftfiltrering, varigenom installationskostnaderna blir låga. Kassettbandsystemet är i högsta grad lättskött och bandbyte (= kassettbyte) görs ytterst snabbt.

En intressant egenskap hos ICT 1901 är att datamaskinen styrs av ett övervakningsprogram, vilket tidigare endast varit fallet hos större och dyrare maskiner. ICT 1901 är också fullständigt kompatibel med övriga 1900-maskiner, det vill säga att program som skrivits för ICT 1901 i helt oförändrat skick kan behandlas även i seriens allra största maskiner.

ICT 1901 har tillgång till fem olika programmeringssystem, inklusive Cobol, Fortran och det nya programmeringsspråket NICOL (Nineteenhundred Commercial Language). NICOL är ytterst lätt att lära och har speciellt utvecklats för

att förenkla överföringen av rutiner från hålkortsmaskiner till ICT 1901.

LME System 70

LME system 70, som är identiskt med RCA Spectra 70, är en ny familj av datamaskiner, i vars konstruktion den mest avancerade kretsteknik (monolitiska integrerade kretsar) utnyttjas. LME System 70 kan anpassas till alla förekommande slag av databehandlingsuppgifter och karakteriseras bland annat av sin förmåga att utbyta program och data såväl inom serien som med andra datamaskiner.

LME System 70 består av 5 centralenheter med modellbeteckningarna 15, 25, 35, 45 och 55. Var och en kan förses med olika stora minnen och kan arbeta med ett varierande antal yttre enheter. Lagringen i minnet sker i form av »bytes». En byte innehåller 8 bitar, som kan representera 1 alfanumeriskt tecken eller 2 siffror.

LME System 70 erbjuder ett omfattande urval av perifera organ av olika typer och med varierande prestanda. »Standard Interface»-tekniken gör att utbyte eller komplettering av dessa mycket snabbt kan göras på platsen.

Följande yttre enheter kan anslutas: kortläsare, kortstansar, kombinerade kortläsare/stansar, remsläsare, remstansar, radskrivare, optiska läsare, kommunikationsutrustningar, terminalutrustningar (till exempel TV-skärmar), magnetbandstationer, trumminnen, skrivminnen och s. k. massminnen (ett magnetiskt kortminne som kan lagra flera miljarder »bytes».

Ett modernt datasystem består i hög grad också av »software», det vill säga programmeringssystem, övervakningsprogram och standardprogram av många slag. Även i det avseendet uppfyller LME System 70 de allra högsta kraven.

De tre största centralenheterna i LME System 70 är uppbyggda av monolitiska integrerade kretsar — den svarta prick i mitten av den bricka som hålls med pincetten. Det behövs bara tre sådana små brickor för att uppnå de funktioner som tidigare utfördes med hjälp av det stora kretskortet på bilden t. v. Dessutom är operationshastigheten 40 gånger större.

Bilden nedan visar en ICT 1901-anläggning bestående av från vänster radskrivare, centralenhet, kassettbandstation och hålremläsare.

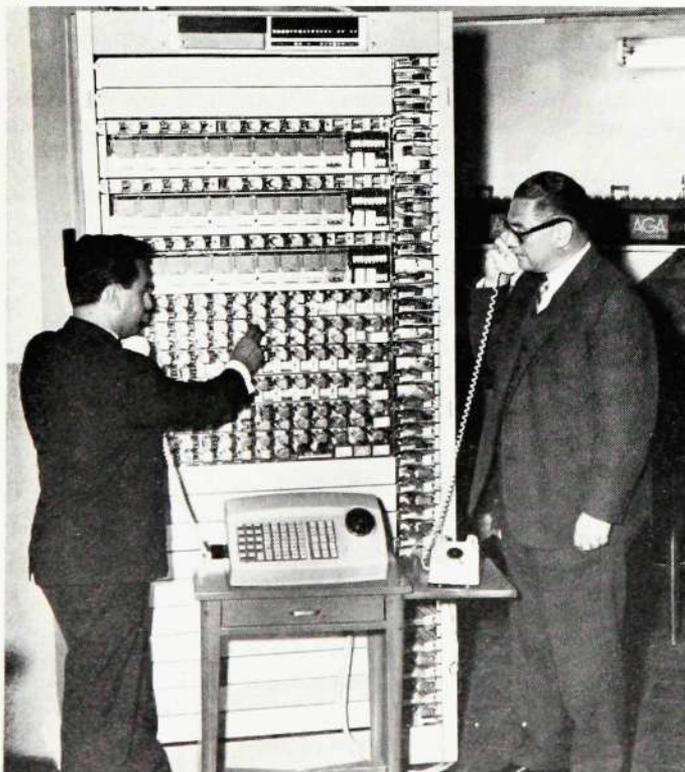
Den 10 november 1965 firades tioårsdagen av invigningen av L M Ericssons Brasilienfabrik i Sao José dos Campos. Till jubileet hade en rad prominenta gäster inbjudits att bese anläggningarna. Bland de omkring 40 personer som anlände direkt från Rio i ett av EDB chartrat plan befann sig chefen för EMBRATEL, general Dirceu Coutinho och chefen för CONTEL, kommandörkapten Euclides Quandt. Vidare märktes general Elycio Dale Coutinho från Krigsministeriets kommunikationsavdelning samt ett flertal gäster från Companhia Telefonica Brasileira i Rio och Sao Paulo med dess direktör general Landry Salles. Fabrikschefen vid EDB, ingenjör Robert Brunn, presenterade företagets produkter. Han nämnde bland annat att nuvarande tillverkningskapaciteten är 80.000 telefonapparater och 60.000 crossbarlinjer per år.

På bilden nedan från rundvandringen i fabriken i Sao José dos Campos syns i mitten direktören i CTB general Landry Salles, EDB:s styrelseordförande marskalk Nelson de Mello och chefen för CONTEL kommandörkapten Euclides Quandt.

Finlands första kodväljarstation invigdes i slutet av förra året då Tampereen Puhelin-suuskunta tog 2.000 av beställd initialkapacitet om 4.000 nummer i drift. Centralen som är av system AKF 10 är en utbyggnad av Tampere lokalcentral och är inrymd i ett separat bunkerutrymme. I sitt invigningsanförande underströk styrelsens ordförande, bankdirektör T Hietala, de goda affärsförbindelserna med L M Ericsson som sträcker sig tillbaka till 1920-talet. Tampereförvaltningens VD, direktör K V Onnela, redogjorde bl. a. för den snabba abonnenttillväxten som fram till september månad 1965 uppgått till sju procent. Ovan diskuterar dir. Onnela, t.h. en detalj med sin driftsingenjör Rainer Lehto.

L M Ericssons nya PABX med kodväljare typ AKD 741 har nu introducerats i Colombia. Den första installationen gjordes i The Royal Bank of Canada i bankens huvudkontor i Bogotá. Bilden nedan visar bankens president Winston Kendall Moyle och till vänster CEL/P:s tekniske chef, ing. Alvaro Cifuentes, som nyligen lett en specialkurs i Lima, Peru, över just denna växeltyp för LM-tekniker i Sydamerika.

Ett 35-tal praktikanter från North Electric i USA och FATME i Italien har under ett par månader vid L M Ericssons huvudfabrik lärt sig att bl. a. justera reläer. Vid en avskedslunch i mitten av december upp-vaktades gästerna av LM-lucian med tärnor.

▲
L M Ericssons Telemateriel AB (LMS) inledde sitt första verksamhetsår med en säljkonferens för Dirivox snabbtelefon. Konferensen ägde rum i början av året på hotell Gillet i Stockholm. Förutom samtliga Dirivox-säljare i Sverige bevistade även privatmarknadscheferna från Finland, Norge, Danmark och Tyskland konferensen. Som värdar stod Fx-sektionen och för arrangemanget svarade Fu-sektionen. Avsikten med konferensen var att ge deltagarna produktinformation samt att presentera riktlinjerna för den ökade säljaktiviteten av Dirivox under 1966 som har mottot Sälj Vox -66. På bilden de tre konferensvärdinnorna framför fonddekorationerna på hotell Gillet.

▲
 På den personalfest som **L M Ericssons Telemateriel AB** höll på Apollonia i mitten av januari uppträdde tre unga talanger, som med en för kvällen specialkomponerad visa roade den till 250 personer uppgående publiken. Visan anknyt mycket fyndigt till den nyligen startade kampanjen för Dirivox, LMS snabbtelefon. Flickorna är Birgit Viberg, Gerd Pettersson och Anne-Marie Lennartsson. Gruppen kompletterades med Los Ponderosa Gauchos, Olle Spång och Bror Bengtsson.

▶
FATME:s nya fabrik i Rom invigdes för en tid sedan med livlig anslutning från myndigheternas, kundernas och industrins sida. Invignings-talet hölls av dir. Marchesi. Dir. Baggiani lämnade en kortare historik och nämnde att fabriken totala golvyta uppgår till 64.891 kvm och att utrymmena medger cirka 3.000 anställda. Från myndigheternas sida talade industriministern Lami Starnuti och Roms borgmästare Petrucci. Kardinal Dante välsignade på brukligt vis fabriken. varefter en rundvandring i lokalerna företogs av de inbjudna gästerna. På bilden till höger syns i främre raden från höger monsignor Pietro Galavotti, direktör Arvid Olsson, direktör Björn Lundvall, general Bucchi, senator Latini, senator Pennavaria, general Perrone, kardinal Dante.

◀
 På bilden till vänster den nigerianska flottans flaggskepp, fregatten **N.N.S. Nigeria**. Skeppet levererades för några månader sedan av ett skeppsvarv i Holland. Fregatten som är på 2.000 ton och avsedd för ubåtsjakt och flygbe-kämpning är utrustad med en PABX växel för 40 interna och fem externa linjer. Telefonut-rustningen har levererats av **L M Ericssons** fabrik i Rijen.

Silver till »50-års» LM-veteraner

Det hann bli ytterligare två »50-åringar» i LM-tjänst innan år 1965 gick till ända. Den 30 november 1965 lämnade en av verkstadens veteraner, verkställare Gunnar Pousette, sin anställning efter uppnådda 50 tjänsteår hos LME och en halv månad senare var det herr Daniel Bjurstad, Dptm, som passerade det magiska 50-årsstrecket.

Verkmästare Pousette började sin verkstadsbana vid Nya Förenade Elektriska i Enköping (sedermera ASEA). År 1915 kom han till LME som instrumentmakare och har under de gångna 50 åren arbetat på olika finmekaniska avdelningar såsom finmekaniker och sedermera förman. Den 1 januari 1949 tillträdde han verkställarebefattningen på Vt 27. Då denna avdelning kanske är den som mest sysslar med de första tillverkningsproblemen med prototyper och modeller kom verkställare Pousettes utpräglade mekaniska anlag där till sin fulla rätt. Hårtill kan sägas att han varit ett mycket gott föredöme för sina yngre medarbetare i många hänseenden men speciellt när det gällt att hålla ordning på verktyg och maskiner.

Verkmästare Pousette står även registrerad för delaktighet i flera patent. Han har också fått belöning för förbättringar. Ett förslag till sågning av papperslaminat belönades år 1959 med 1 300 kronor.

År 1958 togs hans kunnande i anspråk på avdelning Vbt och därefter har han till sin avgång tjänstgjort som rationaliseringsman på avdelning O.

Vid avtackningen den 30 november samlades kamrater från avdelningarna O och V i direktionskaféet, där överingenjör Arne Rejdin överlämnade LME:s förtjänstplakett i silver samt LME-aktier och framförde ett varmt tack för ett långt och mycket förtjänstfullt arbete i bolaget.

Daniel Bjurstad började år 1913 – vid 18 års ålder – på AB Graham Brothers, där han så småningom blev instrumentmakare. Instrumenttillverkningen övertogs sedan av L M Ericsson och han blev därigenom LM-are i unga år. Efter att ha arbetat som instrumentmakare med bland annat stämpelklockor och kontorsmaskiner som arbetsobjekt blev han förman i slutet av 1930-talet. Vid den tiden hade det så kallade klockgänget sin verksamhet förlagd till en lokal på Drottninggatan.

Vid överflyttningen till Midsommarkransen tjänstgjorde hr Bjurstad på Vt 28 (dåvarande Y-avdelningen) och förestod speciellt klockhopsättning och experimentarbeten.

När Telesignalfabriken bildades blev han verkställare och fick på GR som huvudsaklig uppgift att assistera tillverkningschefen, att stå förmännen till tjänst med sitt omfattande kunnande inom all praktisk mekanik och att dra upp riktlinjerna för nykonstruktioners utförande på verkstaden.

På Gröndalsverkstaden stannade han tills han pensionerades för fem år sedan, då han flyttades över till Dp för att syssla med rationalisering av tidkontrollmateriel. Och det gör han än i dag den 70-årige LM-veteranen.

Utnämningar

Den svenska Ingenjörsvetenskapsakademien – IVA – har till ledamot av akademien invalt tekn dr Yngve Rapp vid Telefonaktiebolaget L M Ericssons Utvecklingsavdelning och till ledamot av akademiens industriella råd kallat bolagets verkställande direktör Björn Lundvall med dess vice verkställande direktör dr Christian Jacobæus – ledamot i akademien sedan 1957 – som ersättare.

Dr Rapp har utarbetat principer och metoder för planering av urbana och interurbana nät med användande av matematikmaskin för de mest krävande numeriska beräkningarna. Dessa metoder syftar till att ge telefonförvaltningarna ett hjälpmedel och en ram för beslut om långtidsinvesteringar. Under de senaste åren har dr Rapp hållit ett antal uppmärksammade föredrag och konferenser inom och utom Europa. Ett stort antal projekt i olika länder har redan bearbetats och andra är under utförande.

Ingenjörsvetenskapsakademien som stiftades 1919 för främjande av tekniskvetenskaplig forskning är den första ingenjörsvetenskapsakademien i världen. Senare har liknande institutioner skapats i de andra nordiska länderna. I USA bildades en ingenjörsvetenskapsakademi år 1964.

På bilden ovan till höger är det ingenjör Gunnar Byrenius, OmC, och överingenjör Arne Rejdin som gratulerar verkställare Pousette.

På bilden till vänster är det överingenjör Torsten Wahlberg, t. h., som överlämnar silverplakett och LME-aktier till hr Daniel Bjurstad.

Lars Thor gjorde en fin insats i LM-teaterns jubileumsföreställning av Fort Christina. Här ses han i en scen tillsammans med Inez Nilsson.

Den 4 januari i år var det jämnt 20 år sedan LM-teatern tog sina första stappande steg på fru Thalias törnbeströdda väg. Nå, så förfärligt stappande var väl inte stegen. Den första pjäs man gav hette Värmlänningarna, en säker pjäs-succé om också inte lika självskrivna kassasuccé i amatörsammanhang.

Det var alltså den 4 januari 1946 som en liten skara tappra teaterentusiaster samlades till den allra första repetitionen under Eric Nilssons ledning. När man nu den 4 januari 1966 spelade upp Fort Christina för att celebrera den 20-åriga tillvaron så fanns i stort sett samma skara med, 20 år äldre och betydligt visare men med samma »teaterdrömmar».

20-årsjubileum hos LM-teatern

Under åren som gått har man hunnit med femton uppsättningar, varav en långkörare. Pojkarna på Storholmen spelades inte mindre än 25 gånger, en fin siffra i amatörsammanhang. Trots kronisk brist på pengar och egna repetitionslokaler har man framfört bland annat Folket i Simlångsdalen, Timmerflottare, Dunungen, Karlavagnen, I Ungdomens vår, Ett resande teatersällskap, Skulden till allt och Swedenhielms. Bristen på lokaler är fortfarande lika besvärande liksom bristen på skådespelare och teaterintresserat föreningsfolk som kan och vill ta den administrativa arbetsbördan. Ekonomin är dock i dag relativt hyggelig tack vare de årliga anslagen från Fritidskommittén, men genom att man inte har möjlighet att göra egen dekor blir varje uppsättning ganska kostsam.

Jubileumpjäsen Fort Christina har getts två gånger för LM-pensionärerna och andra intresserade. Huruvida den kommer att åter spelas längre fram i vår finns inga konkreta planer om. Däremot tänker man erbjuda föreställningen åt andra industrier liksom åt de sjukhus i stockholmstrakten, där man tidigare framfört sina produktioner.

Om Fort Christina kan sägas att det är en pjäs som mycket väl lämpar sig för en amatörteatergrupp. Den har ett lätt och roande innehåll, ett lagom stort antal medverkande och inga svåra och tidsödande scenbyten, alla akter utspelas nämligen inom ett och samma rum. Handlingen i pjäsen som skrivits av Hen-

rik Lundblom – det vill säga Alf Henriksen, Erik Lundegård och Lennart Nyblom – är förlagd till 1650-talets Amerika, närmare bestämt till den svenska kolonin vid Delawarefloden där Johan Printz är guvernör. Förhållandet mellan svenskarna och holländarna på andra sidan floden är inte det bästa och kommunikationerna mellan den svenska kolonin och fosterlandet är inte att lita på. Vid det tillfälle då vi möter familjen Printz i Delaware är det största problemet att krutet har tagit slut innan nytt hunnit anlända från Sverige. Printz försöker åstadkomma en vänskaplig förbindelse genom att gifta bort sin unga dotter med den holländske guvernören. Det visar sig då att han trots allt ägde litet krut, om inte i tunnorna så i dottern som ger holländaren nobben och i stället väljer den trygge och fosterlandsälskande löjtnanten. När det sen kommer fram att inte heller holländaren har något krut får de båda guvernörerna sig ett gott skratt tillsammans och vänskapen är vunnit för denna gång.

Många lustiga repliker fälldes under föreställningens gång och publiken skrattade hjärtligt. Tyvärr fastnade många kvickheter uppe på scenen, då skådespelarna ibland spände sig just för en rolig replik. Men å andra sidan var de då och då lustigare än vad som egentligen var meningen. Bland skådespelarna framstår Lars Thor såsom husklapanen som den i särklass bäste. Bäst minns man honom i scenen med löjtnant Andersson där

prästen skall klargöra för den unge mannen hur olika typer av män betar sig inför kvinnor.

Om övriga skådespelare kan sägas att även Eric Nilson och Inez Nilsson såsom guvernören och hans hustru gjorde fina prestationer. Man kunde väl märka att de liksom Lars Thor flera gånger tidigare stått på scenen. Emellertid saknade de liksom även några av de övriga skådespelarna den leklusta som man tycker hör till ett lustspel. Litet mer inlevelse vid framförandet av sångnumren och livligare rörelser på scenen hade gott varit på sin plats.

Till sist bör påpekas att det är tråkigt att LM-arna inte visar ett större intresse för sin egen teater. Bland oss bör det finnas förutsättningar för en mycket livaktigare teaterverksamhet, både när det gäller publik- och skådespelarrekrytering och som kan stimulera den jubilerande LM-teatern till ytterligare krafttag.

Ag W

Tålomod

– Jag måste framhålla, sa chefen stillsamt, att jag för den här posten endast kan reflektera på en man med mycket stort tålomod.

– Jag kanske får påpeka, sade den platssökande, att jag är gift och har tre barn, har svärmor boende i huset, sköter värmepannan själv och använder cigarettändare.

En av utställarna är direktör Göte Fernstedt som här ses med bland annat ett av utställningens huvudnummer, en äkta tsantsa-skalle från Ecuador.

En annan av utställarna är överingenjör Berndt Thisell som i sin ägo har denna stol från Kina med en vacker äktenskaplig lyckosymbol utskuren i ryggstödet.

Utställning av »LM-konst» på HF

L M Ericssons konstförening efterlyste under våren 1965 för en utställning konstverk från de olika delar av världen där LM-are varit och är verksamma.

Flera utställare anmälde sig med en mängd intressanta och skiftande objekt och sedan konstföreningens styrelse valt och vrakat har man fått ihop en kollektion med ett äkta tsantsa-huvud som huvudnummer.

– Utställningen som diskuterats och planerats under lång tid håller nu på att ta form och vi räknar med att kunna visa den under senare delen av mars månad, säger konstföreningens ordförande Einar Österlund. Åtskilliga länder som ligger långt bortom våra vanliga semesterområden berörs av utställningen såsom Colombia, Peru, Venezuela, Ecuador, Argentina, Guatemala, Indonesien, Kina, Abessinien, Iran. Och det vi kommer att visa blir en rad skiftande ting, från möbler, mattor, batik, måleri och keramik till masker, smycken och silverkärl. Till och med en krympt skalle, ett tsantsa-huvud, från Ecuador finns med i samlingarna.

De olika föremålen kommer att visas i montrar och på disponibla väggar i entréhallen till D-husets matsal samt i tjänstemannamatsalen och baren. Då utställningsföremålen oavsett sitt inköpsvärde i många fall är helt oersättliga för ägarna vill vi redan nu komma med en vädjan till LM-arna att inte röra vid föremålen. Personligen är jag väl medveten om hur frestande det är att övertyga alla sina sinnen om ett föremåls

skönhet och en del inbjuder ju särskilt att ta i, men vi får lägga band på oss.

I den utsträckning det är möjligt räknar vi med att visa föremålen samlade från de länder de representerar eller därifrån vi anser dem härstamma, men vi ber på förhand om överseende med de missar vi själva räknar med som ofrånkomliga. Vi gör oss inga illusioner om att vara specialister på etnografiska föremål utan ser det helt enkelt som vår uppgift att göra dessa föremål tillgängliga för så många som möjligt av de LM-are som är bundna här hemma av sin verksamhet.

Bland de utställda föremålen kommer det att finnas åtskilliga som skulle försvara en plats i vilka etnografiska samlingar som helst, medan andra kanske inte är så iögonfallande men för ägaren ännu mer värdefulla. Beroende på sättet det förvärvats eller föremålets eget förflutna.

Vi i Konstföreningen som haft till uppgift att besöka ägarna och ordna utställningen har en stark känsla av att varje ting, hur obetydligt det än ser ut i denna utställning, har en egen historia som är värd att berättas – och som borde berättas före eller under utställningen. Detta är naturligtvis omöjligt men vi hoppas ändå kunna ge några smakprov i detta och några kommande nummer av Kontakten.

En kista av kamferträ och ovanför den en pappersrulle — en s. k. scroll — som förekommer både med enkla motiv och hela bildberättelser ingår också i utställningen. På kistan står två utsirade kinesiska bröllopsljus i olika färger.

Att samla silver och mattor

Först i raden av Konstföreningens utställare av utländsk konst är Lars Mjöberg, HF/Dfo, som specialiserat sig på österländska mattor och colombianskt silver. Här berättar han för Kontaktens läsare om hur man kan köpa silver i Colombia och hur ett mattköp i Calcutta kan gå till.

»Konstsamlande utrikes kan ju bedrivas på många sätt. Man kanske vill skaffa sig en inblick i ett lands tidiga historia och intressera sig för antika och arkeologiska föremål, man kan samla på tavlor från olika konstepoker och man kan ta vara på konsthantverk. Skulle man fått tillfälle att leva om sitt liv, så hade jag nog velat lägga mera tonvikt på den historiska sidan hos konsten i de länder jag besökt. Därigenom hade kontakterna med och kunskaperna om respektive länder fördjupats. Men som det nu har blivit har samlandet inriktats på en del hantverk, som så att säga kunde bli gångbart i ett svenskt hem och inte haft alltför exotisk stämpel. Vad vi i min familj då huvudsakligen valt är colombianskt silver och österländska mattor, det har dessutom blivit en och annan tavla av i Sverige okända konstnärer.

Colombianerna har i alla tider varit skickliga silversmeder och i Colombia

liksom i andra sydamerikanska länder är det populärt att i sitt hem ha silverföremål av olika ålder och form. Colombianerna har dessutom väl satt silverhandeln i system och gjort allt för att bredda sin marknad i landet. Ett vanligt sätt i Colombia var att enrullera sig i en s.k. silverklubb, varvid den intresserade köparen hos en silversmed skrev in sig på en lista för 100 deltagare. När listan fyllts började man med att betala in 10 pesos i månaden. När 11 månader gått hade man antingen betalt in 110 eller också hade det nummer man fått utfallit med vinst och inbetalningarna då avbrutits, kanske efter en insats av blott 10 pesos. I båda fallen fick man ta ut silververor för 100 pesos. Om man då hade betalt fulla 110 är det klart att man fick erlägga ett litet överpris, men detta användes att finansiera lotteriverksamheten med och silver var dessutom både billigt och trevligt i Colombia, varför man nog ändå kan anse att man gjorde en god affär.

Ett annat sätt att köpa silver i Bogotá var att anlita Doña Margarita. Hon var gift med en silversmed och cirka en gång i månaden besökte hon L M Ericssons kontor, alltid utrustad med nya silverföremål. Om de lotteridrivande silversmederna i Bogotá utmärkte sig för ett

synnerligen höglödigt, ja nästan alltför mjukt silver, så förde Doña Margarita en något enklare legering, vilken emellertid ändå står sig gott. Dessutom var hennes make, som aldrig uppvisades på kontoret, en formgivningens mästare som tagit sin inspiration från den spanska kolonialtidens silverhantverkare. Många är väl de Colombia-svenskar som köpt sina silversaker från Doña Margarita.

Gäller det så våra mattor, har dessa inköpts under en 6-årig vistelse i Indien och Pakistan, men flera är av persiskt ursprung. Dylika har alltid stått högt i kurs i Österlandet och de har tydligen kommit in för många år sedan, troligen under indiska kolonialtiden, per karavan. Det är ganska lustigt att tänka sig att ett par mattor, som man nu sliter på golven i Stockholm, har på kamelrygg gungat genom Persien, Afganistan, Pakistan och Indien och sedan på båt till Sverige.

Indier och pakistanare har själva också gjort vackra mattor, även några dylika finns nu på våra golv. De flesta köpte vi av Shaw Babu. I vår bostad i Alipore i Calcutta hörde vi ibland när en gammal hästdroska skramlade fram i vår återvändsgränd och när vi tittade ut syntes Shaw Babus anletsdrag, som dominerades av en särdeles kraftigt tilltagen näsa. Stadd i försäljarärenden lät han föra upp mattorna – det var under hans värdighet att själv bära varorna – till vår våning och sedan vidtog en kommers och ett köpsläende där Shaw Babu var lika grov i sin prissättning som köparna var i sin prutning. Vanligen avgjordes affärerna till cirka hälften av det begärda priset med Shaw Babu nästan gråtande på en hög osålda mattor på golvet. Ibland blev det ingen affär alls men då kunde Shaw Babu återkomma en vecka senare, avlåta en klagovisa om växlar som höll på att förfalla, mattförsäljningens dåliga räntabilitet i allmänhet och hans egen urusla likviditet i synnerhet, varpå Shaw Babu accepterade det veckogamla budet och mattan blev vår.

Det har gått många fötter över Shaw Babus mattor och många fingeravtryck har satts på vårt colombianska silver och åter bortpolerats, men när man nu tittar på dessa sina ägodelar frammanar de ofta bilder av konsthantverkare eller affärsmän som verkade under epoker som gått till historien. Man tänker med värme både på Doña Margarita, vars besök på Bogotá-kontoret utgjorde ett välkommet avbrott i högspända telefonaffärer, och på Shaw Babu med vilken varje förnyat köpsläende utgjorde ett typiskt österländskt affärsavslut.»

Lars Mjöberg har specialiserat sig på colombianskt silver och österländska mattor. Här ses han tillsammans med en av rariteterna.

Nu är glada julen slut...

sjöng bortåt 5 000 föräldrar och barn vid Fritidskommitténs traditionella julgransplundring på HF. Det var för 21:a året i följd som denna tradition fullföljdes och som vanligt tvingades man på grund av det stora deltagarantalet att låta julgransplundringen gå i två repriser. Gunnar Persson ledde lekarna och dansen kring granen och framträdde med LME:s folkdanslag. Till underhållningen bidrog trollkarlen Max Thorello till barnens stora förtjusning – bilden ovan t. v. Och som vanligt kom ett par tomtar och delade ut gottpåsar till alla barn.

Till årets julfest på Borgen i Visby hade 300 LM-are mött upp. Fritidskommittén stod som arrangör. HF hade sänt lekledare Gunnar Persson, dragspelare och trollkonstnären Allan Ulvborn, TVpk, för att hjälpa till med underhållningen. Dessutom medverkade poporkestern Soundmakers. Det var hög stämning hela tiden men kulmen nåddes då tomten gjorde entré. På bilden ovan t. h. syns

tomtenissarna Kalle Ruthblad och Kjell Swebelius överlämna klappar till Ingridbjörg Collberg och hennes dotter. I bakgrunden lekledare Gunnar Persson.

Men långt innan det blev dags för jul-

fester firades Lucia inom koncernen. På HF bjöds samtliga LM-are på kaffe i matsalen av ICA på Luciamorgonen. Operasångare Bengt Rundgren sjöng liksom LM-kören och en ensemble ur LM-orkestern under ledning av Eric Malmberg spelade julsånger. På bilden nedan t. v. överlämnar Bengt Rundgren lucigåvan, en guldring, till HF:s Lucia Ulla Löndqvist, Ps.

På bilden nedan t. h. Karlskronas Lucia med tärnor. Från vänster Margaretha Johansson, Birgitta Andreasson, Anette Karlsson, lucian Mona Lindell, Inga-Maj Hasselberg, Naemi Persson och Ann-Magret Persson. Tomtarna och stjärngossarna heter Johnny Håkansson, Kim Håkansson, Torbjörn Bredberg och Ingrid Bredberg.

På HF/X/Br hade man egen Lucia och en något exotisk sådan. På bilden t. v. ses Norma Coelho från Malaysien och med Maine Appelqvist som tärna prova på svenskt luciafirande.

TRÅDSTUMPAR

STATISTIK I STORA MÄNGDER — LM-ARE GER NAMN
 ÅT NY RADIOSTATION — LUNCHUNDERHÅLLNING I KA

Statistik i stora mängder brukar som bekant vara en ganska torr lektyr. Ibland hittar man dock en del intressanta uppgifter som till exempel att det år 2000 kommer att finnas 4 915 600 män och 4 864 700 kvinnor i Sverige enligt den senaste befolkningsprognosens medelalternativ. Hur bär man sig åt förresten för att kunna ange så preciserade siffror?

Detta plus mycket annat finns att hämta i Statistisk årsbok som nu kommit ut med sina 52:a årgång. Vi läser vidare att Sverige har 40 telefonapparater per 100 invånare och därmed ligger på andra plats efter USA som har 45. Nya Zeeland kommer som trea med 36 apparater. 1963 fanns i Sverige 239 TV-licenser per 1 000 invånare. Därmed ligger vi på tredje plats efter USA (327) och Canada (246) men knappt före Storbritannien (238).

Att stockholmarna i allt större utsträckning flyttas ut i förorterna och att Norrland avfolkas får man ytterligare belägg för. Under 1964 ökade nämligen befolkningen i Stockholms län med 29 492 personer, medan Västernorrlands län minskade med 1 707 personer. Världens största stad inklusive förorter är förstas New York med 14 114 927 invånare. Tvåa är Tokyo som har 10 177 000 invånare.

De senaste årens arbetskraftsundersökningar visar att 90 procent av alla män i åldern 18-66 år tillhör arbetskraften. För de ogifta kvinnorna i samma ålder är siffran 68 procent och för de gifta kvinnorna 47 procent. Giftasåldern har sjunkit något. Männerna är i genomsnitt 26,3 år när de gifter sig första gången och kvinnorna 23,5 år.

Faran för lungcancer har satt sina spår i vår tobakskonsumtion. Försäljningen av cigaretter gick nämligen ner 1964. 7 810 miljoner cigaretter såldes det året mot 7 860 miljoner 1963. Däremot ökade cigarrförsäljningen från 17,9 miljoner till 21,6 miljoner.

Skinnskuttarna är på avskrivning. Enligt bilregistret fanns det bara 87 774 motorcyklar inregistrerade 1964 mot 107 343 år 1963. Antalet personbilar ökade däremot med drygt 100 000 till 1 665 782. Det innebär att vi har 216 bilar på 1 000 invånare mot 204 år 1963. Internationellt ger det oss en femteplacering. USA leder

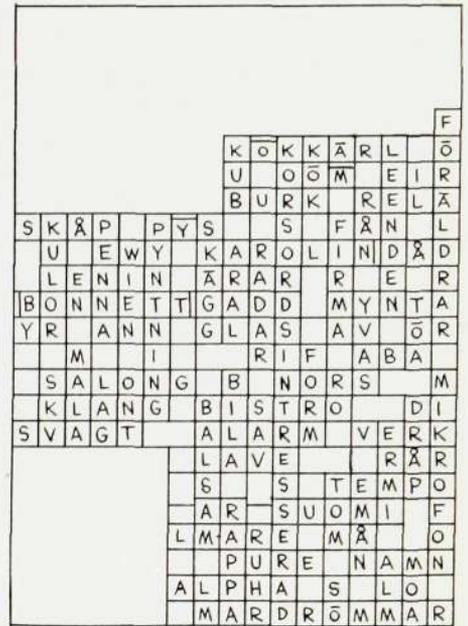
förstås med 363 på 1 000 invånare, Canada 253, Nya Zeeland 238 och Australien 229.

För de flesta inom Transmissionsdivisionen torde ingenjör Per Reppen, T/FfbC, vara en välkänd person. För denne vår främste bergbestigare är snart ingen bergstopp i Latinamerika obekant. Han är känd och aktad som en ovanligt kunnig och entusiasmerande ingenjör i konsten att hitta lämpliga platser för radiolänkstationer. Denna förmåga har nu hedrats på ett alldeles speciellt sätt av våra kunder i Ecuador, som döpt en av sina nya stationer till CERRO REPPEN. Vi gratulerar till utmärkelsen!

För de anställda på L M Ericssons fabrik i Karlskrona blev det ett litet avbrott i vardagens enahanda härförleden, då Frälsningsarmén med två tyska evangelister tog matsalen i besittning under lunchrasten och bjöd på sång och musik, bland annat något så populärt som elgitarr. Besöket uppskattades av de anställda vilket bland annat en frivillig kollekt vittnar om.

Stadigvarande lunchunderhållning vore kanske något att fundera på. Undrar om inte maten skulle smaka bättre då?

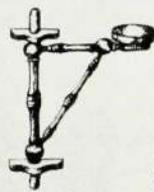
Från reklamateljé K G Spannare har vi fått en almanacka för 1966 med trevliga planscher illustrerande telefonins ut-

Julkrysset

LM:s damer hade tumme med fru Fortuna vid dragningen i julkrysset. Samtliga tre vinnare var nämligen kvinnor och alla från Stockholm. De tre först öppnade rätta lösningarna hade insänts av Hilda Serrander, Herr Stens väg 56, Älvsjö, fru Inez Åkesson, Traktorvägen 1, Tyresö 1, och Anna-Lisa Edestig, HF/Pa. 50, 35 resp. 25 kronor kommer på posten. Och så tackar vi för den rikliga brevskörden. Övan den rätta lösningen.

veckling, bland andra nedanstående bild av vilken med all önskvärd tydlighet framgår att 1880-talets människor inte var främmande för långa telefonsamtal. För det facila priset av kr 1:25 kunde man då erhålla ett praktiskt armstöd. En idé som tydligen försvunnit ur dagens bild. Men i sanningens namn måste ju medges att telefonlurarna blivit betydligt lättare.

Hallå!

Telefonsamtal:

Väntar gerna

nu sedan jag för endast Kr. 1:25 kommit i besittning af ett prydligt och bekvämt armstöd vid telefonapparaten.

— — — Andtligen! Det har verkligen förundrat mig, att man i vår påpassliga tid icke förr frambringt något för den konversationsjuka, lidande mänskligheten så oumbärligt.

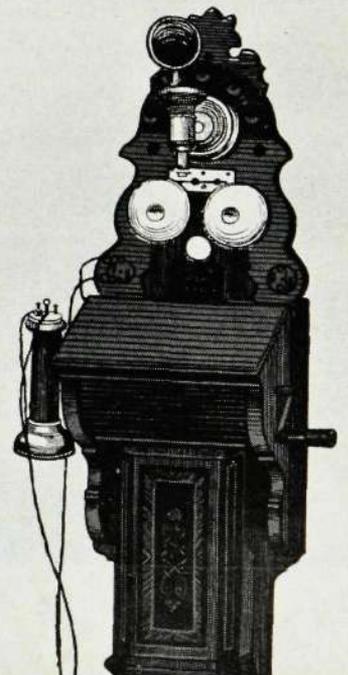
Javäl! men numera är tillfälle beredt för enhver att pr postföskott till ofvannämnda pris få sig till-sänd en sådan för armen, tålamodet och artigheten välgörande tingest, endast man rekviderar från

Stolfabriken i Nässjö.

Rikstelefon.

(G. 11362)

(3406)

1880
TALET

Man talade länge i telefon redan på den tiden och en påpasslig smålandsindustri visar här hur man kan göra långa telefonsamtal bekvämare.

Portugal — semesterland och LM-marknad

De flesta länder i världen är förvisso LM-marknader. Men få ligger så nära att man kan tala om den idealiska kombinationen av semesterland och försäljningsmarknad. Många av oss har väl redan utforskat de nära belägna länderna runt om i Europa per bil eller på annat sätt och omedvetet haft känslan av LM:s stora insatser där.

Inom Europa faller som bekant den största delen av LM:s försäljning. För hemmamarknaden är siffran så hög som ca 39 procent och för Europa i övrigt ca 37 procent av den totala omsättningen. När man betraktar L M Ericssons världsomfattande verksamhet bör man alltså hålla i minnet att mer än $\frac{2}{3}$ faller på kunder inom Europa, där faktureringen ökat stadigt de senaste åren. Vårt företag har en fast förankring i denna världsdel, vilket helt naturligt är historiskt beaktat.

Den komplicerade omvandling som det gamla Europa nu genomgår, gör det än mer önskvärt att fördela riskerna inom så många delar av marknaden som möjligt. LM har fabriker i Frankrike, Holland, Italien, Spanien och Skandinavien och har därmed en omfattande egen produktion inom handelsblocken EEC och EFTA. Dessutom förstärks vår insats i övriga europeiska länder av en intensiv bearbetning genom dotterbolagen.

När man väljer semestermål är väl dock inte våra försäljningsciffror direkt avgörande. Den långa nordiska vintern manar oss att söka sol och salta bad, avkoppling, vila och gärna några stänk av nyhetens behag. Det återstår inte många platser, som kan erbjuda detta, och de blir tyvärr också ganska avlägsna. Men vår

semesterperiod ger oss numera god tid att förflytta oss och utforska Europa, där de flesta länder har en väl utbyggd turistservice.

Ett land som först på senare år fått upp ögonen för vad turismen kan ge i valuta och impulser är Portugal, som nu med alla medel vill göra det bekvämt och avkopplande för oss vid vårt besök. Som turist märker man kanske inte så mycket av de ansträngningar som här görs för att höja levnadsstandarden i landet. Särskilda utvecklingsplaner förutser de nödvändiga ekonomiska insatserna. Innan den tredje planen börjar arbeta 1968-73 har nationalförsamlingen redan nu bl. a. velat genomföra jämnare inkomstfördelning genom att öka landets produktion med 6 procent per år efter treåriga investeringar om totalt över 6 miljarder kronor.

I huvudstaden Lissabon med en miljon invånare pågår en intensiv byggnadsverksamhet. Snart kan den sköna staden stolt visa upp sina nya avenyer, bevisen på europeisk tillhörighet — Avenida Bruxelles, Paris, London och Stockholm. I Lissabon finner vi Sr José R Pereira, glad dirigent för L M Ericssons dotterbolag, Sociedade Ericsson Lda de Portugal (SEP). Bolaget bildades 1953 och är idag en effektiv enhet med 50-talet anställda. I handels- och vinstaden Oporto som ligger 30 mil norrut finns en filial och dessutom har Transmissionsdivisionen en installationsavdelning i Lissabon med omkring 25 anställda, varav tre svenska ingenjörer.

SEP opererar på privatmarknaden men svarar också för omfattande leve-

ranser av bärfrekvensutrustning till den portugisiska telefonadministrationen (AGCTT), kund till L M Ericsson sedan många år. Marknaden är på stark frammarsch och under 1964 slöts ett kontrakt med den portugisiska telefonförvaltningen på 9 milj. kronor omfattande bärfrekvensterminaler och förstärkarutrustning för långdistans telefoni mellan Lissabon och Oporto. Även 1965 innebar framgångar för transmissionsavdelningen och det ser ut som om 1966 skulle bli ett minst lika gott år.

Dessutom har L M Ericsson levererat betydande mängder järnvägssignalmateriel till de portugisiska järnvägarna samt tunnelbanan i Lissabon. Den första ordern fick man redan på 1930-talet. Sedan slutet av 1950-talet har man utrustat Lissabons tunnelbana i sin helhet, varav den senaste delen blir klar hösten 1966. Dessutom har en CTC-anläggning levererats 1962. Den omfattar 70 km på sträckan Setil-Vendas Novas med elva tvåspårsstationer som styrs från en central i Setil.

Portugal är ett idealiskt land för en bilsemester. Antingen ni åker i egen bil eller föredrar att hyra en på platsen, måste man ge rådet att vila ut ordentligt efter dagsetapperna — en nödvändighet i detta livligt trafikerade land. Här sitter ni inte i lugn och ro bakom ratten utan får för omväxlings skull »köra bil» med alla era sinnen. Bilarna är relativt få till antalet ännu. Men ni möter i stället alla andra levande väsen som inte förflyttar sig på samma sätt som ni själv. Fårskockarna myllrar plötsligt böljande ut över vägen. Äsnekärrorna är legio och vänder direkt och impulsivt, som hade portugisen under rishögen glömt att någon

Pousada dos Loios, det vänliga värdshuset i staden Evora, invigdes så sent som 1965.

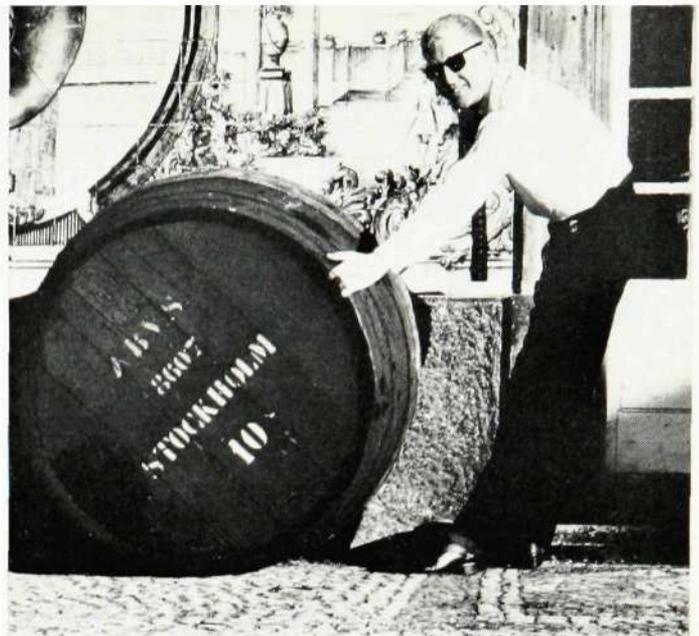
Här rullar Lissabon ut sin röda matta för celebra gäster från sjösidan.

I ett av vindistrikten hittade artikelförfattaren den här vintunnan avsedd för export till Stockholm.

I norra delen av Portugal förekommer en del tallskog. Träden tappas på kåda som sedan används inom den kemiska industrin.

kunde åka fortare än han. Kvinnorna bär tunga bördor på huvudet och alltid på »fel» sida av vägen. Men de ger åtminstone tecken innan de går över – de höjer handen och tar tag i korgen däruppe. Det är då ni skall börja bromsa!

Här upplever ni också landet där allt växer i ordets rätta bemärkelse. Man föder fler barn per år än någon annanstans i Europa. Familjekullar på sex eller sju barn är vanligt. Små bylten med kastanjebrun hy och pepparkornsögon, nyfikna och livliga. Visst har vi smakat apelsin, oliv och fikon här hemma, men det är en upplevelse att se hur de frodas eller att söka svalkande skugga i yvigt gröna korkekulundar och under de flagande stammarna av eucalyptus med sin intensiva doft.

Portugal är till sin storlek ungefär som Götaland och Svealand tillsammans och man kan alltså med väl avvägd dags-

etapper om 20–25 mil hinna se mycket av landet. Och det finns god tillgång på prisbilliga hotell. Ni bör absolut prova de statliga »pousadas», de vänliga värdshusen, där två personer får full pension för 35 kronor. För detta får ni rum med bad och frukost, lunch och middag. Dessa värdshus är omväxlande moderna eller inrymda i romantisk omgivning i något av landets historiska befästningsverk.

Då och då hände det naturligtvis att vi påtagligt fick klart för oss att en romantisk resa också har sina triviala ögonblick. Teleföretligheten i Portugal är ju betydligt lägre än här hemma och i den dagliga rutinen ingick att stammande söka göra sig förstådd av telefonisten på hotellet för att få rumsservice eller anmäla ett samtal. Kanske borde LM kraftigt understryka att telefonväxlar av detta slag måste passas – att vänta i en halvtimme på svar var inget ovanligt. Det

slutade i allmänhet med att man själv fick gå ner och väcka portieren, vilken i sin tur började leta efter växelflickan, som med portugisisk lättja bollade citron med väninnan i fruktståndet tvärs över gatan.

Och under hela resan flödar solen. Var man än befinner sig kan man på kort stund nå ett svalkande berglandskap eller någon av Portugals oändliga badstränder. Längs kusten har många erövrare stått i begrundan och låtit fantasin spela bortom horisonten. Mörer och romare kunde varje vik utantill, men ingen vågade ta steget därifrån ut i det okända. Inte förrän långt senare började portugiserna själva prova lyckan på andra sidan havet. Man nådde som bekant Brasiliens kust. För portugisen är havet något väsentligt. Havet ger bärning åt många. Och ljuvliga bad åt oss.

B Munklinde

TELEKOMMUNIKATIONER . . .

Forts. från sid. 3

punkt mellan flera jordstationer. Härigenom skulle man kunna spara förbindelser över kontinenterna. Det skulle rent av bli ekonomiskt att ibland föra interkontinentala förbindelser över satelliter. De tekniska och ekonomiska aspekterna av multiple access-möjligheten är nog inte tillräckligt penetrerade.

Den intressantaste delen av jämförelsen är emellertid den ekonomiska. Bilden är väl här delvis skymd av att en del kostnader som borde belasta satellitalternativet har betalats av andra aktiviteter, alltså främst raket och utskjutningsstationer för rymdforskning och militära ändamål. De resultat man kommer till beror till någon del på hur man handskas med siffrorna.

Man vet vad en kabel kostar per kanal. För TAT-4 med 128 telefonkanaler är

priset per kanal cirka 400 000 \$ som engångsbelopp. Man får därtill betala ett relativt obetydligt belopp för driftkostnader varje år och dessutom delta i eventuella reparationskostnader. Man räknar med en livslängd hos kabeln på 20–25 år men om den skulle stå sig längre förlängs kontraktet. För TAT-5 som blir transistoriserad och får 720 kanaler blir motsvarande kostnad cirka 150 000 \$.

Det har gjorts en hel del telesatellitalkyler från både amerikanskt och europeiskt håll. De har i allmänhet varit optimistiska och hänfört sig till stora system med flera tusen kanaler. Vidare har man inte tagit hänsyn till utvecklingskostnaderna. Ännu så länge är man oviss om livslängden hos satelliterna och vad man kan räkna med för sannolikhet för lyckade skott. De priser som nu erbjuds de europeiska teleförvaltningarna av Comsat tillsammans med kostnaderna för markstationerna gör förbindelserna över satelliterna mycket dyra. Vid jämförelse

med vad man kan vänta vid TAT-5 framstår de också som höga. Man får det bestämda intrycket att de transistoriserade kablarna har en stark konkurrenskraft under en hel del år framåt.

Med de höga priser som man får för satellitförbindelserna kan man märka en viss tveksamhet hos de europeiska regeringarna och förvaltningarna. Man har nog den uppfattningen att USA här driver propaganda för satellitförbindelser i medvetande om sitt tekniska försprång och i hopp om att kapitalisera detta och kanske av politiska eller militära skäl. Någon anledning att nu ge sig in på satelliter finns faktiskt inte då man i år – förbindelserna i TAT-4 medräknade – får tillräcklig kapacitet för den närmaste tiden och får ännu mer om TAT-5 kommer till stånd.

Satelliternas konkurrenskraft blir beroende på driftsäkerheten och livslängden hos dem. Vidare kommer en stor trafikmängd att verka i den riktningen att

den gynnar satelliterna eftersom en stor del av kostnaderna för dem är fasta i form av utvecklingsarbete och markstationer. Långa avstånd verkar helt naturligt för satelliterna. Det är klart att om den stora trafikmängden varit över Stilla Oceanen i stället för Atlanten hade satelliterna varit i ett bättre läge.

Internationellt samarbete

Man kan inte betrakta satellitfrågan som enbart en teknisk och ekonomisk angelägenhet. Tyvärr har det gått stormaktspolitik och prestige i den. Den internationella organisation som har överinseendet över telesatellitssystemen kallas »Interim Communications Satellite Committee» (ICSC). Medlemmarna och deras kvoter framgår av tabellen.

Äganderätt till rymdsegment (Quota) och del i trafik

Medlem	Quota %	Del i trafik %
USA	61,00	53,60
Storbritannien	8,40)	8,75
Irland	0,35)	
Frankrike	6,10	5,16
Tyskland	6,10	8,54
Kanada	3,75	4,23
Australien	2,75	2,84
Italien	2,20)	2,25
Vatikanstaden	0,05)	
Schweiz	2,00)	2,20
Österrike	0,20)	
Belgien	1,10)	2,10
Nederländerna	1,00)	
Japan	2,00	2,58
Sverige	0,70)	1,50
Danmark	0,40)	
Norge	0,40)	
Spanien	1,10)	1,50
Portugal	0,40)	
	100,00 %	100,00 %

Det amerikanska bolaget Comsat sköter i allt väsentligt satellitfrågan som verkställande organ åt ICSC och underställer endast kommittén större frågor. På den europeiska sidan behandlas vissa ärenden som rör rymddelen av en konferens sammansatt av representanter för ländernas regeringar och telefonförvaltningar. Markstationerna och vissa rymdsektorfrågor behandlas av förvaltningsarnas gemensamma organ CEPT.

I överenskommelsen som ligger till grund för ICSC stadgas att man skall ha »one single global system» i världen. Européerna är därför hänvisade till att göra en insats inom detta systems ram. Comsat är skyldig att infordra offerter även från europeiska företag för sina inköp. Detta sker också men hittills har man inte kunnat hålla USA stängen. Det

amerikanska försprånget syns vara för stort trots de högre tekniska kostnaderna där. Européerna har en liten chans att få en bättre ställning genom att energiskt systembearbeta frågan fram till tidpunkten (före 1969) då man står inför ett avgörande på internationell nivå om formerna för fortsatt samarbete under 1970-talet. Man kan inte räkna med att kunna åstadkomma något epokgörande i systemen i dess helhet då svängrummet här är begränsat. Däremot kan väl i olika detaljer förbättringar tänkas. Sådana otvetydiga framsteg kommer väl att inkorporeras med ett kommande system och något borde väl också rimligen hämtas från Europa. För Sveriges del måste man betrakta situationen med pessimism. Vår industri har både tekniskt kunnande och kapacitet för en hel del av uppgifterna men på grund av Sveriges (och också Nordens) relativa litenhet får man svårt att göra sig gällande. En intelligent insats i det gemensamma europeiska systemarbetet borde emellertid bädda för att något också faller på Sveriges lott av materialleveranser.

På den allra senaste tiden har ett nytt moment kommit in i satellitkomplexet, nämligen den ryska telesatelliten, som kretsar i en starkt elliptisk bana med en omloppstid på cirka elva timmar. Den har med gott resultat överfört TV-bilder från Vladivostok till Moskva. Det är tydligt att man bakom järnridån har en acceptabel teknik på området. Hur den ryska satelliten kommer att påverka situationen mellan USA och Europa kan man helt visst spekulera över. Väljer ryssarna att gå med i ICSC som tydligen ett alternativ ställas upp som reducerar den amerikanska dominansen. Det är uppenbart att politiska synpunkter kommer att bli avgörande för om och hur ryssarna kommer att göra ett inhop.

NYA PATENT... Forts. från sid. 2

Hasselbohm, S S S, HF/NtmC, Penton, W R E, HF/Ntr - Kopplingsdosa - 203.334.
 Andersson, C M, SKV - Anslutningsdon för ändmuffar - 203.497.
 Polasek, K, X/Alk - Kontaktnanordning - 203.488.
 Hjelm, F G T, VÄ/X/Kbe, Svensson, Å B F, VÄ/X/KbC, Olsson, K A, VÄ/X/KfC - Magnetisk väljare - 204.148.
 Gjessväg, Ö, VÄ/X/KsdC, Szarvas, G, tidigare HF/Us - Elektrisk kopplingsanordning - 204.306.
 Edström, N H, HF/X/Sb, Fjordland, S E I, HF/X/SdC, Jacob, W E W, tidigare HF/UegC, Olsson, A K J, VÄ/X/KfC - Anordning cid mottagare för pulskodmodulerade tidsmultiplexsignaler - 204.441.

VI TACKAR

... för födelsedagshyllningar

Gösta Andersson, BO/Kbr
 Arnold Bergendahl, T/Kif
 Johan Berglöf, LMS/TiC
 Tage Green, HF/X/Ypl
 Inge Haglund, HF/X/Bna
 Jennie Jansson, HF/Vt 04
 Thore Johnson, SÖ/Vt 67
 Arvid Kvarnfors, HF/X/ZbC
 Elisabeth Lingbert, KV
 Dagny Nilsson, HF/Vt 39
 Holger Norberg, HF/Dpox
 Niilo Nurmi, HF/X/Aeb
 Alma Otter, HF/X/Iss
 Nils Richtnér, TVki
 Eric Rundgren, HF/X/Ips
 Astrid Skyhammar, HF/Ums
 Curt Stockman, tidigare HF/DhuC
 Margit Waller, HF/Lnf
 Melita Westerbusch, HF/X/Brp

... för annan vänlighet

Solveig och Bo Andréason, HF/X/Bvm
 Anna Lisa och Bengt Carlsson, T/Krr resp. T/Keo
 Osborne Enocksson, HF/Vt 60
 Helmer Höök, HF/B
 Marjetta och Kauko Jää-Aro, HF/X/Brp
 Isabel och Ingvar Lindh, HF/Ek
 Margit Lindqvist, tidigare HF/Gs
 Arthur Mattsson, HF/Vp
 Monika och Ingvar Skarve, HF/Dpo
 Birgitta och Bengt Sundberg, HF/XI
 Waldemar Sundgren, HF/X/Sem

... för vänligt deltagande

vid min makes och vår faders, Lage Johansson, HF/X/I, bortgång
 Gun Johansson, Barnen

Wiberg, E A, tidigare G/TxC - Anordning för mekanisk spärrning och återställning av reläer - 204.655.
 Albertsson, B O B, BO/Avr - Kopplingsanordning vid telefonapparater med förstärkare - 204.658.
 Åkerberg, P O, SRA - FM-radiostation med transistorsändare och transistor-mottagare för en eller flera samtalskanaler - 204.661.
 Möre, O, HF/DptB - Anordning i arbetscyklind - 204.730.
 Ericsson, E A, HF/DHe - Anordning i förmedlingsstationer - 204.804.
 Steen, Ö, HF/X/Kdg - Tyristoroscillator - 204.920.
 Andersson, B O T, BO/Xn - Anordning för automatiska telefonsystem med åtminstone en abonnentapparat, som är försedd med knappsats för siffersändning - 205.169.

FRÅN FÖRETAGS NÄMNDERNA

I samband med invigningen av den helautomatiska telefontrafiken från Sverige till Danmark och Norge i slutet av november höll generaldirektör Sterky ett anförande, ur vilket dir. Patricks saxade vissa stycken. I anförandet nämndes bland annat att 88 procent av rikstelefontrafiken i Sverige sker helautomatiskt och att ett nytt skede har inträtt i och med automatiseringen av den internationella telefontrafiken. Utvecklingen har gått mycket snabbt beroende på bland annat gott samarbete inom den Internationella Teleunionen samt standardisering och tekniska framsteg inom telefoniområdet.

År 1956 fanns ca 100 miljoner telefonapparater i världen, i dag är siffran uppe i 190 miljoner. Denna väldiga expansion har krävt mycket dyrbara investeringar i både telefonstationer och transmissionsutrustningar såsom koaxialkablar och radiolänkar. Stor betydelse i framtiden beräknas överföring via telesatellitssystem få.

Tillkomsten av transistorn har givit upphov till nya komponenter, som kräver mindre utrymme och energi och som även innebär att man kan bygga datamaskiner, som kan styra kopplingsförlöppen.

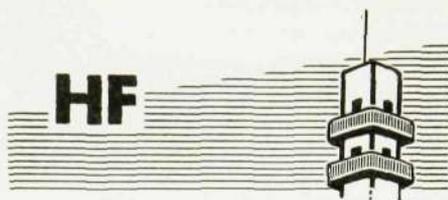
Dir. Patricks nämnde avslutningsvis att generaldirektör Sterky omtalat att man räknar med att den internationella telefontrafiken kommer att växa förhållandevis snabbare än den inländska under de närmaste årtiondena.

Hr Warell undrade hur det kan komma sig att den gamla 500-väljaren fortfarande säljs så mycket, eftersom man för länge sedan ansett att dess tid var förbi.

Dir. Patricks svarade att det är en synnerligen god konstruktion, som i många avseenden förbättrats sedan den först presenterades i marknaden. Mycket av försäljningen gäller utökningar av gamla system av 500-väljartyp.

Premiering av anställningstid

Hr Augustsson menade att många personer önskar någon form av trotjänarbelöning innan de 25 år förflutit, som erfordras för erhållande av bronsplaketten. I dagens läge med stor omsättning på arbetskraft är detta en förhållandevis

lång anställningstid. Han föreslog att nämnden skulle tillsätta en kommitté med representanter från företagsledningen och personalorganisationerna för att diskutera en eventuell premiering efter kortare anställningstid, liksom vissa andra former för uppskattning av långvarigt anställda.

Nämnden beslöt tillsätta en kommitté i enlighet med det av hr Augustsson framförda förslaget. Kommittén skall sedermera rapportera sina resultat till företagsnämnden. Ledamöterna kommer att utses under hand.

Rapport om ADB-arbetet

Ing. Sundell anförde att nämnden vid sitt sammanträde i augusti 1962 haft en information om databehandlingsarbetet och att frågan därefter följts med stort intresse, varför tidpunkten för ny information i nämnden nu torde vara lämplig. Han noterade därvid att det inte uppstått några egentliga problem med omflyttningar av enskilda tjänstemän under den tid som hittills förflutit.

Ing. Sundell omnämnde också att en ADB-anläggning har en mycket kort avskrivningstid, 4-5 år, och att han var införstådd med att en hög utnyttjningsgrad följaktligen krävs. Vi har redan nu tvåskiftsarbete och han sade sig ha hört rykten om att det redan 1966 kommer att bli aktuellt med treskiftsarbete i datacentralen. Han ställde därvid frågan om ett införande av treskift verkligen var aktuellt, samt betonade att om så är fallet de mänskliga problemen inte skall bli bortglömda.

Mag. Hansen informerade därefter om den metodik som tillämpas i det nya systemet för lagerkontroll och produktspecificering ingående i det totala integrerade produktionsystem, som man håller på att upprätta, i första hand gällande 3 000 artiklar av de betydligt över 100 000 som existerar.

Han nämnde också att avskrivningstiden är mycket kort, upp till ca sju år, beroende på den snabbhet med vilken den tekniska utvecklingen framskrider.

Beträffande utnyttjandet av HF:s ADB-anläggning omtalade mag. Hansen att den också används mycket för tekniska beräkningar, vars andel av maskintiden ökar mer och mer. För närvarande kör man i tvåskift, men om beläggningsoökningen fortsätter i samma takt, pekar det troligen mot övergång till treskift redan under 1966. Man måste dock ta hänsyn till den upplärningstid, som åtgår för att träna personal för detta.

Dir. Mohlin nämnde att man sedan dataanläggningen inköptes, siktat på att minska personalen på verkstadsplaneringen. Man har härvid gått litet i förväg och genom den naturliga avgången har man på verkstadsplaneringen nu 10-12 personer för litet i avsikt att få till stånd en jämn övergång, när planeringsarbetet läggs över på datamaskinen.

Sammanträdet avslutades med att ledamöterna under mag. Hansens ledning besåg ADB-centralen.

HF den 29/11 1965

Dir. Granler berättade att i och med 1965 års utgång avses tre stora utvecklingsprojekt vara i det närmaste avklarade. Det gäller produktutvecklingsarbetena på mikrovågssidan, kvicksilverreläet och kisellikriktaren.

I den budget som håller på att sammanställas för 1966, räknar man med avsevärda faktureringsökningar inom produktgrupperna långlivsrör, tungelement, mikrovågrör och likriktare. Sammanlagt beräknas faktureringen för 1966 bli ca 50 procent högre än 1965. Ökningen under 1966 kommer att ske successivt.

På en fråga av hr Warntorp om hur stor del av den beräknade faktureringen

som finns i fasta order svarade dir. Granler att det varierar från varuslag till varuslag, men att man vid årsskiftet sannolikt kommer att ha ca 40 procent av den beräknade produktionen placerad i fasta order.

Hr Warntorp undrade också om det inte finns möjligheter att öka exporten av mikrovägsrör.

Dir. Granler bedömde en sådan utveckling som mindre sannolik med tanke på att priserna är mycket starkt pressade på flera av de stora exportmarknaderna. Ing. Lagerholm tillade att det dessutom är många problem förknippade med att kunna uppfylla utländska militära specifikationer.

Dir. Granler nämnde också att man för 1966 räknar med en mindre vinst samt att faktureringen under 1967 bör öka ytterligare i förhållande till 1966, dock i något måttligare takt än den 50-procentiga ökning, som man förutser för 1966.

Hr Westerlund nämnde att övervägande delen av verkstadspersonalen är kvinnlig och att en avsevärd ökning skett under 1965. Flyttningen till Bollmora tycks ur arbetskraftssynpunkt varit lycklig. Ca 80 procent av den kvinnliga personalen är bosatt i Tyresö. Ett bekymmer på verkstadssidan är bristen på yrkesarbetare.

Han nämnde också att försöken med kvällsarbete slagit mycket väl ut och f. n. har man här fler arbetssökande än man kan sysselsätta.

Dir. Granler framhöll att man på vissa avdelningar borde ha treskiftsarbete med tanke på de höga fasta kostnaderna för vissa produktionsutrustningar. Till numerären har man nu tillräckligt med personal i verkstaden. Många av de nyanställda hade vid sammanträdestillfället ännu icke kommit i full produktivitet.

Ing. Lagerholm förmedlade några intryck från en resa, som han under tre veckors tid i oktober månad företog i Canada. Faktureringen på den canadensiska marknaden har varit ständigt stigande fram till 1964. Under 1965 har försäljningen på denna marknad minskat ganska markant, vilket föranledde hans resa dit ut.

Enligt de rapporter som kommit under året har kunderna i Canada klagat på kvaliteten hos SER:s produkter. Den canadensiska marknaden bearbetas via LME:s canadensiska bolag, som i sin tur har agenter i vissa delar av landet.

Vid sin rundtur i Canada kunde ing. Lagerholm konstatera att klagomålen beträffande kvaliteten ej var berättigade; några egentliga tekniska problem kunde ej upptäckas. Däremot fann han att rören i vissa fall använts under felaktiga driftsbetingelser.

Ing. Lagerholm menade att de informationer han erhållit under sin resa i

Canada varit sådana att en återvinning av marknaden under nästa år bör vara fullt möjlig. De transistoriserade utrustningarna kommer först på längre sikt att inverka menligt på försäljningen av SER:s produkter.

Han beskrev också attityden gentemot Ericsson-rören såsom varande mycket positiv.

SER den 16/11 1965

Bland större beställningar sedan föregående nämndsammanträde nämnde hr Ödman en order från Prippbryggerierna på en ADB-anläggning.

Vid sammanträdestillfället pågick arbetet att sammanställa budgeten för 1966 och en prognos för 1967-68. För 1966 räknar man med vissa problem bl. a. när det gäller finansieringsfrågan på grund av den snabba omsvängning som har skett på marknaden på så sätt att DKB:s kunder numera nästan uteslutande föredrar att hyra anläggningar framför att köpa dem. Denna utveckling torde i sin tur bero på svårigheterna på kreditmarknaden för kunderna. DKB måste därför skaffa pengar på olika sätt bl. a. genom att ta upp lån, genom att sänka lagervärdena och genom att vidta intensifierade rationaliseringsåtgärder. Som exempel på det senare nämnde hr Ödman att man infört ackordslönesystem på tryckeriet.

1967 beräknas bli något gynnsammare än 1966 eftersom verkningarna av den omtalade omsvängningen då bör ha något utjämnats.

DKB den 8/11 1965

Dir. Skytt omtalade att det för Rifas del är svårt att öka priserna, men att en viss höjning har skett hos konkurrenterna och i denna prishöjning har Rifa följt med. För att kompensera de förhållandevis låga priserna måste Rifa genomgå en fortsatt kraftig expansion, som måste uppgå till ca 20 procent per år om alla de nuvarande produktlinjerna skall kunna behållas. Under 1966 räknar man med

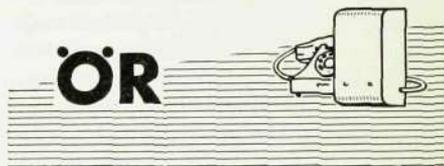
en kraftig uppgång av både produktion och fakturering. På grund av arbetskraftsbristen i Stockholm kommer uppdragningen uteslutande att ske i Kalmar.

Dir. Skytt omtalade också att Rifa avser att hyra en lokal om ca 500 kvm i Vällingby. En ytterligare spridning av produktionen är visserligen inte önskvärd, men företaget måste kunna hålla sina åtaganden gentemot kunderna.

Ing. Eklund nämnde att Rifa haft en annonskampanj med syfte att rekrytera mera kvinnlig arbetskraft, företrädesvis hemmafruar. Annonserna hade rönt stort intresse, men de allra flesta önskar arbeta på deltid. De ansåg också att det är förenat med stora besvär att med kollektiva transportmedel komma ut till Rifa i Ulvsunda och av denna anledning hade man inlett förhandlingar om förhyrning av en lokal i Vällingby, som ligger bättre till ur kommunikations- och rekryteringsynpunkt.

Personalen i Vällingby kommer uteslutande att arbeta halvtidstjänst.

RIF den 10/11 1965

Ing. Elmquist omtalade i sin lokala dagslägesöversikt att ÖR efter många och långa stopp på grund av konstruktionsändringar och därmed följande materialbrister nu startat tillverkningen av Dirivoxapparaterna. Igångsättningen av denna tillverkning har bland annat medfört viss omflyttning av personal från förbindningsarbete till arbete med den nya snabbtelefonen.

Dir. Mohlin framhöll att man haft diskussioner ägnade att göra tillverkningen av Dirivox-apparaten mera rationell, men att svårigheterna med ingående plastdetaljer f. n. är så stora att en kontinuerlig produktion försvåras. Man avser dock att projektera en »line»-uppläggning, som bör kunna bli klar att tagas i bruk under våren, och till dess måste detaljleveranserna bli tillfredsställande.

I detta sammanhang nämnde dir. Mohlin att man med största tacksamhet emotser synpunkter som bör beaktas vid denna »line»-uppläggning.

Ing. Elmquist tillade att man också diskuterat att lägga in den kommande telefonsvararen i »line» för att få ett bättre flöde i produktionen. Ett dylikt arrangemang kräver dock att en Kh-»line» flyttas över till angränsande lokal.

ÖR den 25/11 1965

LMS

Hr Morling redogjorde för LMS ordergång och fakturering under tiden januari-oktober 1965. Enligt försäljningsstatistiken var ordergången per den sista oktober något under budgetsiffran. Hr Morling var tveksam om huruvida budgetvillkoren skulle kunna uppfyllas. Beträffande faktureringen anförde han att budgeten i detta fall bör kunna klaras väl.

Hr Cederqvist undrade hur situationen är på montagesidan i dag.

Ing. Ericsson svarade att installationsresurserna är stora och att man kan möta en betydligt större omsättning än dagens, i den mån man kalkylerar med en rimlig leveranstid. Resurserna är för dagen utnyttjade mycket hårt på grund av att det föreligger stora krav att få arbetena snabbt utförda. Planeringsarbetet är mycket viktigt på installationssidan och framtagning av underlag och material kräver sin tid.

Hr Hellman betonade att färdigstäl-landet av underlagen är av mycket stor vikt för montagearbetet och att planeringen måste beaktas ordentligt.

Hr Nilsson frågade hur företagsledningen tänkt att företagsnämnden skall fungera, när LMS flyttat till Bollmora och regionskontoren börjat sin verksamhet i full skala. Han föreslog att huvudkontoret bör ha en företagsnämnd tillsammans med östra regionen och att de övriga regionskontoren sänder representanter till denna företagsnämnd. Önskvärt är att minst en arbetare och en tjänsteman från varje region närvarar vid företagsnämndens sammanträde. Detta även om antalet anställda är mindre än de 50, som påbjuds i avtalet om företagsnämndsverksamheten.

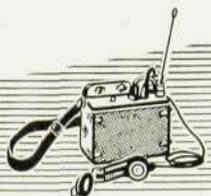
Dir. Jörgensen framhöll att det visat sig vara tungrovt att sända representanter från Göteborg till Stockholm. Han föreslog därför att man behåller den nuvarande företagsnämnden och ser tidan an under nästa år, varefter frågan kan tas upp igen.

Ing. Ericsson föreslog att man har central företagsnämnd för huvudkontoret och östra regionen och att det ute på regionskontoren finns underkommittéer, som sänder en representant från vardera kommittén till denna centrala företagsnämnd.

Dir. Jansson lovade att frågan skall tas upp under hand innan nästa nämndsamtmanträde.

LMS den 17/11 1965

SRA

Dir. Ahlgren redogjorde för företagsnämndens i Stockholm nya organisation och arbets sätt.

Företagsnämndsverksamheten i Stockholm skall fr. o. m. 1966 delas upp på två nämnder, kungsholmsnämnden, som skall företräda verksamheten på Alströmergatan och installations- och underhållsverksamheten i Solna, brommanämnden, som skall företräda SRA:s verksamhet inom brommafabriken.

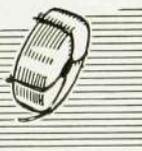
De båda företagsnämnderna håller i mars, september och december skilda sammanträden. Julisammanträdet, som behandlar ekonomiska frågor och bokslut, skall vara gemensamt för de båda nämnderna. Det anses fördelaktigt att vid sistnämnda sammanträde även suppleanterna kallas. Om så skall ske i full utsträckning, måste dock bli beroende av det totala antalet ledamöter och suppleanter. Det kan visa sig önskvärt att begränsa deltagarantalet vid detta sammanträde.

Två förslagskommittéer, gemensamma för båda nämnderna, skall bildas. Den ena förslagskommittén skall behandla förslag som har direkt samband med produktionen, såväl från tjänstemän som från arbetare. Den andra kommittén skall behandla förslag, som avser de administrativa rutinerna, allmänna tekniska frågor etc. och är likaledes gemensam för tjänstemän och arbetare.

Uppdelningen av företagsnämnden i Stockholm på två nämnder påverkar ej nämndverksamheten i landsorten. Det anses dock önskvärt att dessa företagsnämnder får god kontakt med företaget i Stockholm.

SRA den 2/12 1965

KV

Disp. Eklöv meddelade att förslagskommittén vid sitt senaste sammanträde slutbehandlat 15 förslag, av vilka 12 belönades med sammanlagt 2 140 kronor. Fem förslag var fortfarande under utredning. Följande förslagsställare belönades:

Herr Nils Strömblad. Förslaget avser anordning att förhindra skadlig övertemperatur på plastmantelsprutorna. Belöning 100 kronor.

Herr Nils Strömblad. Förslaget avser

förbättring av strömöverföringen för upptagarmotorn till 4-slagningsmaskinerna från fat. Belöning 300 kronor.

Herr Helge Buska. Förslaget avser skyddsanordning för fönster i Vt 15-3. Belöning 75 kronor.

Herr Vänö Sundén. Förslaget avser ett förändrat verktyg för tillslutning av blykabeländar före lödning. Belöning 200 kronor.

Herr Birger Holm. Förslaget avser förenkling av emballeringen av kabeltrummor. Belöning 500 kronor.

Herr Istvan Fervagner. Förslaget avser en elektrisk säkerhetsanordning i plastisoleringsprutorna för att förhindra kallstart. Belöning 250 kronor.

Herr Risto Niemi. Förslaget avser en förändrad broms för avrullningstrumman i förtenningsmaskinen. Belöning 90 kronor.

Herr Folke Pagels. Förslaget avser en transportvagn att användas för utlämning av bl. a. städmaterial. Belöning 75 kronor.

Herr Sören Justesen. Förslaget avser en specialvagn att användas för uppsättning av stålbandkakor i armeringsmaskin. Belöning 250 kronor.

Herr Olavi Liljeström. Förslaget avser ett förvaringsfack för instruktions- och arbetskort vid mantelsprutorna. Belöning 100 kronor.

Herr Erkki Tammenoksa. Förslaget avser skydd på spolningsmaskin Kh 117. Belöning 125 kronor.

Herr Rune Larsson. Förslaget avser ett verktyg för att underlätta urdragnig av ett telefonsnöres ledare ur mantelhylsa. Belöning 75 kronor

KV den 24/11 1965

SÖ

Ing. Eriksson rapporterade att förslagskommittén vid sitt sammanträde beslutat tilldela följande förslag belöningar:

K Berglöf, Vt 68: Förslag till avlindning av motståndsruddar. Belöning 100 kronor.

E Berglöf, Vt 68: Förslag avseende inmatningsruddar till tråddriktningsmaskin. Belöning 200 kronor.

Båda förslagen är inlämnade vid Delsboverkstaden.

Eventuell tillbyggnad i Söderhamn

Hr Gustafsson framhöll att vid de tillfällen då nybyggnation gjorts har ritningar m. m. varit helt färdigställda när företagsnämnden fått information i saken. I de fall då nämndledamöterna ansett vis-

sa ändringar befogade, har man hänvisat till att kostnaderna skulle bli för höga med tanke på hur långt ärendet framskridit. Han hemställde därför om att nämndens ledamöter i fortsättningen skall ha möjlighet att påverka nybyggnadsbeslut på ett tidigare stadium. I det konkreta fallet syftade hr Gustafsson främst till eventuella ombyggnader av sjukrum, omklädningsrum och verkstadsklubbens klubblokal.

Disp. Erling menade att en ny produkt alltid tar förhållandevis stort utrymme i anspråk under första tiden den tillverkas på en viss fabrik. Han hoppades att detta också skulle gälla produktionen av strömförsörjningsutrustningar, eftersom det ibland ser ut att vara trångt i verkstaden sedan denna tillverkning flyttades upp till Söderhamn. För dagen har man dock inga tankar på någon tillbyggnad, men om och när sådana planer kommer upp lovade han att ha hr Gustafssons begäran i åtanke.

Hr Gustafsson undrade också hur företagsledningen ställer sig till anskaffandet av en personalassistent.

Disp. Erling svarade att det centralt i Stockholm pågår en del diskussioner som rör personalsidan och att SÖ skall avvakta resultatet av dessa. Han hoppades dock att man får tillfälle att anställa både en personalkonsult och en läkare.

SÖ den 2/12 1965

ABA

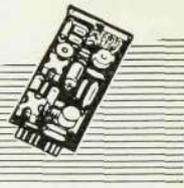
Kamrer Rössel redogjorde för budgeten för 1966 samt för de prognoser som ställts för åren 1967 och 1968. Den årliga 10-procentiga ökningen i faktureringsvolymen, som uppnåts under de senaste åren, beräknades fortsätta under den kommande 3-årsperioden. En viss ökning förutsågs för grammofonskivpressar och järnvägsmateriel, men den största expansionen hänförde sig till termoplastfabrikationen. Genom den allmänna tendensen med övergång från duroplast till termoplast hade en viss mindre nedgång budgeterats för duroplasten.

I fråga om el-komponenter beräknades en ökning inträda för flatstiftskontakter och vippströmställare medan bajonett-kontakterna väntades att komma att ligga på samma nivå som förut.

Det beräknade överskottet för 1966 hänför sig till allra största delen till plastfabrikationen. Ett mindre överskott har budgeterats för mekanprodukter.

ABA den 7/12 1965

Ng

Ing. Lindström rapporterade att förslagskommittén vid senaste sammanträdet beslutat tilldela nio förslag belöningar på sammanlagt 2 415 kronor. Endast ett av de belönade förslagen kunde icke bli föremål för belöning. Han ansåg att tillströmningen av goda förslag var mycket glädjande.

Följande förslag belönades:

56001 Jan Amneklev. Förslag till skärningsfixtur. Belöning 100 kronor.

56009 Rune Fyrberg. Förslag till ändring av lindningsfixtur för REG 111. Belöning 75 kronor.

56011 Viljo Pukkila. Förslag till skalningsverktyg. Belöning 150 kronor.

56011 Viljo Pukkila. Förslag till kabelsax. Belöning 180 kronor.

56099 Sven Löv. Förslag till provfixtur. Belöning 560 kronor.

56127 Kurt Gölin. Förslag till ritningsarkivering. Belöning 175 kronor.

58022 Helga Wretman. Förslag till portioneringsfixtur för kärnplåt. Belöning 100 kronor.

58071 Ernst Johansson. Förslag till maskeringsverktyg och noppverktyg. Belöning 800 kronor.

58071 Ernst Johansson. Förslag till skyddspapper för lackeringsfixtur. Belöning 275 kronor.

Ng den 23/11 1965

HU

Disp. Frenning framhöll att orderingen för 1965 från Telestyrelsen var avslutad vid sammanträdestillfället. Nytt leveransavtal med Telestyrelsen för budgetåret 1966/1967 beräknades kunna träffas omkring årsskiftet.

På exportmarknaderna har HU erhållit två stora order, en från Iran avseende 32 000 spolar och som skall levereras under våren och sommaren 1966 och en från Mexico på 60 000 spolar. En tredjedel av beställningen skulle levereras redan 1965 och resterande två tredjedelar under de tre första månaderna 1966.

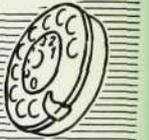
För transformatorstillverkningens del förutses ingen förändring och man räknar med att nu inliggande order skall vara färdiglevererade under september/oktober 1966.

I ferrittillverkningen har man börjat producera ytterligare två kärntyper för Tellusverkstaden, avsedda för M3-systemet, dels X-30-kärnorna och dels E-25-kärnorna.

Disp. Frenning konstaterade att det är synnerligen tillfredsställande att HU på så kort tid kunnat starta tillverkningen av X-kärnorna, eftersom man trodde att speciellt pressningssvårigheterna skulle bli betydande. Produktionen löper för närvarande tillfredsställande.

HU den 18/11 1965

KA

Kamrer Sven Lindahl redogjorde för funktionen och uppbyggnaden av Karlskronafabrikens datamaskin. Han omtalade att man hittills överfört en del enkla kontorsrutiner till ADB och att man börjat med projekt som medför relativt stor inbesparing av manuellt arbete, samtidigt som programmerings- och systemarbetena är förhållandevis lätta. Det första större projektet som lagts över på databehandling är arbetet med arbetarlönerna. Denna överföring är uppdelad i två etapper och man hade vid sammanträdestillfället endast genomfört den första av dessa, varför arbetskortet fortfarande behandlas manuellt.

Kamrer Lindahl berättade också att man avser att komplettera anläggningen med en länk som skall förbinda KA:s maskin med Orion-maskinen vid HF. Denna länk skall byggas av LME och får ses som en form av produktutveckling.

Nästa större projekt beräknas bli överföring av planeringens förrådskartotek till ADB. Vidare skall man använda anläggningen för att få en bättre översikt av varor i arbete.

På hr Ömans fråga om de stora investeringarna i datamaskinerna verkligen är lönsamma svarade disponent Olsson att man genom ADB inte endast avser att kunna arbeta med förhållandevis färre tjänstemän utan också kunna få fram mer information på ett snabbare sätt. Han ansåg att KA kommit igång föredömligt snabbt med sitt ADB-arbete.

Kamrer Lindahl redogjorde också för uppläggnings av lönerutinerna på ADB.

Beträffande förslagsverksamheten meddelade disponent Olsson att förslagskommittén vid sitt sammanträde den 2 december behandlat 25 förslag, varav elva belönades med totalt 4 350 kr.

KA den 7/12 1965